

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

System financování veřejných vysokých škol v České republice
The System of Public Higher Education Financing in the Czech Republic

Student: Bc. Milena Skazíková
Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Petr Mrkývka, Ph.D.

Ostrava 2014

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra práva

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Milena Skazíková**
Studijní program: N6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6208T011 Ekonomika a právo v podnikání
Téma: **System financování veřejných vysokých škol v České republice**
The System of Public Higher Education Financing
in the Czech Republic

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Vývoj právní úpravy systému veřejného vysokého školství v ČR po roce 1989 a jeho financování
 3. Současná situace financování veřejných vysokých škol v ČR a tendence
 4. Modely ekonomické autonomie vysokých škol
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

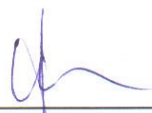
Seznam doporučené odborné literatury:

ADÁMEK, Vladimír. *Financování veřejných vysokých škol*. Brno: Tribun EU, 2012. 256 s. ISBN 978-80-263-0234-6.
PRUDKÝ, Libor, P. PABIAN a K. ŠIMA. *České vysoké školství: na cestě od elitního k univerzálnímu vzdělávání 1989-2009*. Praha: Grada, 2010. 162 s. ISBN 978-80-247-3009-7.
URBÁNEK, Václav. *Financování vysokého školství*. Praha: Oeconomica, 2007. 163 s. ISBN 978-80-245-1313-3.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **doc. JUDr. Petr Mrkývka, Ph.D.**

Datum zadání: 22.11.2013
Datum odevzdání: 25.04.2014

JUDr. Bohuslav Halfar
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla jsem veškerou
použitou literaturu a další prameny.“

V Ostravě dne 25. 4. 2014

Bc. Milena Skazíková

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce doc. JUDr. Petru Mrkývkovi, Ph.D. za jeho odborné vedení, cenné rady a připomínky při tvorbě diplomové práce.

1 ÚVOD	5
2 VÝVOJ PRÁVNÍ ÚPRAVY SYSTÉMU VEŘEJNÉHO VYSOKÉHO ŠKOLSTVÍ V ČR PO ROCE 1989 DO ROKU 1999 A JEHO FINANCOVÁNÍ	7
2.1. Demokratizace českého vysokého školství	7
2.2. Stěžejní právní předpisy	8
2.3. Kvantitativní rozvoj.....	10
2.4. Základní vývojové etapy	13
2.4.1. Vývoj financování po roce 1989	15
3 SOUČASNÁ SITUACE FINANCOVÁNÍ VEŘEJNÝCH VYSOKÝCH ŠKOL V ČR A TENDENCE.....	17
3.1. Současná právní úprava.....	17
3.1.1. Veřejné vysoké školy jako součást terciárního vzdělávání	19
3.1.1.1. Typy vysokých škol a jejich členění	20
3.1.1.2. Studium na veřejné vysoké škole	22
3.2. Boloňský proces	23
3.3. Současná metodika financování veřejných vysokých škol	25
3.3.1. Rozpočet veřejné vysoké školy	28
3.3.2. Hospodaření veřejné vysoké školy.....	30
3.4. Zdroje financování	31
4 MODEL Y EKONOMICKÉ AUTONOMIE VYSOKÝCH ŠKOL	38
4.1. Východiska pro změny v systému financování.....	38
4.1.1. Návrhy úprav kritérií při rozdělování státních příspěvků a dotací	40
4.1.1.1. Financování pouze standardní doby studia (SDS)	40
4.1.1.2. Výrazné snížení podílu zapisovaných studentů	41
4.1.1.3. Výraznější zohledňování kvality vzdělávacích programů.....	41
4.1.2. Zavedení finanční spoluúčasti studentů	42
4.1.2.1. Neúspěšné legislativní návrhy na zavedení školného na vysokých školách v ČR	44
4.1.3. Zvýšení spolupráce veřejných vysokých škol a soukromého sektoru.....	45
4.2. Financování vybraných veřejných vysokých škol a jejich srovnání	47

4.2.1. Srovnání VŠB-TUO a SLU	47
4.2.1.1. Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (VŠB-TUO)	49
4.2.1.2. Slezská univerzita v Opavě (SLU)	56
4.3. Zhodnocení současného systému financování veřejných vysokých škol v České republice a jeho nedostatků	59
5 ZÁVĚR.....	62
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	64
SEZNAM ZKRATEK.....	69
PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE	
SEZNAM PŘÍLOH	
PŘÍLOHY	

1 ÚVOD

Veřejné vysoké školy představují nejvýznačnější část terciárního vzdělávání. Tvoří vrchol v celé vzdělávací soustavě a jsou její nedílnou součástí. Problematika veřejného vysokého školství je velmi obsáhlá, proto se v diplomové práci zabývám pouze jednou její částí, a to financováním veřejných vysokých škol. Samotné financování je oblastí dosti aktuální a již několik let velmi diskutovanou nejen mezi odborníky, akademiky či studenty, ale i mezi širokou veřejností. Zásadní roli zde hraje téměř absolutní finanční závislost veřejných vysokých škol na zdrojích ze státního rozpočtu. V důsledku toho požadují tyto instituce posílení své ekonomické autonomie.

Cílem práce je nalezení nedostatků v současném systému financování veřejných vysokých škol a nastínění možných způsobů, které by vedly k jejich odstranění.

Pro zpracování tématu vycházím z hypotézy, že masový nárůst studentů na vysokých školách souvisí se způsobem, jakým je financováno veřejné vysoké školství v České republice. Hlavním poskytovatelem finančních prostředků ze státního rozpočtu je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), které rozděluje prostředky prostřednictvím Pravidel a Zásad pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám. Byly vybrány dvě veřejné vysoké školy (Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava a Slezská univerzita v Opavě), na nichž bylo ilustrováno, jak jsou finanční prostředky již konkrétně rozdělovány.

Při zpracování diplomové práce byla využita metoda historická, pomocí níž jsem se zabývala vývojem právní úpravy vysokého školství v České republice po roce 1989. Pro ověření stanovené hypotézy jsem použila další metodu, a to metodu analýzy. V práci jsem analyzovala především jednotlivé ukazatele a míru jejich vlivu na celkových poskytovaných finančních prostředcích a také to, které ukazatele ovlivňují limitní počty studentů. Dále byly analyzovány jednotlivé zdroje financování veřejných vysokých škol. Při sběru potřebných informací byla použita kvantitativní metoda, studium dokumentů.

Informace potřebné k vypracování diplomové práce jsem čerpala z odborných publikací, ze zákonů a oficiálních stránek příslušných institucí. V empirické části jsem

využila primárních zdrojů dat, zejména dokumentů a statistik MŠMT a výročních zpráv o hospodaření a činnosti VŠB-TUO a SLU.

Diplomová práce je tvořena pěti kapitolami včetně úvodu a závěru. V teoretické části práce se zabývám vývojem vysokého školství po roce 1989, zejména pak způsobem, jakým bylo školství v tomto období financováno. V jednotlivých kapitolách se pak věnuji vývoji příslušné právní úpravy, základním vývojovým trendům vysokoškolského vzdělávání, metodice financování veřejných vysokých škol a v neposlední řadě jejich zdroji financování.

Empirická část práce je věnována současnému způsobu financování veřejných vysokých škol z veřejných zdrojů a rovněž tomu, jaká existují východiska pro změny v jejich financování. Dále jsou v této části navrženy možné změny v poskytování státního příspěvku a dotací. V jedné z posledních podkapitol je prostřednictvím dvou veřejných vysokých škol zachycen současný systém financování a následně jeho zhodnocení a nalezení nedostatků.

2 VÝVOJ PRÁVNÍ ÚPRAVY SYSTÉMU VEŘEJNÉHO VYSOKÉHO ŠKOLSTVÍ V ČR PO ROCE 1989 DO ROKU 1999 A JEHO FINANCOVÁNÍ

2.1. Demokratizace českého vysokého školství

Počínaje rokem 1989, po politických změnách v Evropě, jakož i v Československu, dochází k přechodu k demokracii a tržnímu hospodářství. Tyto podstatné změny ve společnosti se dotýkají také systému vysokého školství.¹ Proces přeměny českých a slovenských vysokých škol tvoří významnou událost nejen v našich, ale i evropských dějinách.²

Vysoké školy se staly institucemi, které se otevřely mezinárodní spolupráci, kde neexistují administrativní překážky pro získávání informací z celého světa. Lidé studující vysoké školy začali běžně vyjíždět do zahraničí díky získaným stipendiím. Tématům a metodám, kterými se zabývali výzkumní pracovníci, se nekladly žádné ideologicky motivované překážky atd.³

Pomocí vysokoškolského zákona z roku 1990 došlo k odstranění prvků centrálního řízení na vysokých školách, tento zákon zaručoval autonomii na státu a akademické svobody, rovněž byly zavedeny bakalářské studijní obory. Do té doby existovalo pouze magisterské studium, které bylo 4-5leté, respektive 6leté. Dále vzniklo doktorské studium, navazující na magisterskou úroveň studia. V rámci demokratizace vysokého školství vznikla Rada vysokých škol a Česká konference rektorů.⁴

Rada vysokých škol jako orgán samosprávy vysokých škol reprezentující vysoké školy především ve vztahu k ministerstvu byl poprvé upraven ve vysokoškolském zákoně z roku 1990. Podle § 16 odst. 3 zmíněného zákona bylo hlavním úkolem Rady vyjadřovat se k návrhům na zřízení a složení akreditačních komisí, k rozdělení finančních prostředků navrženého ministerstvem a k podstatným návrhům a opatřením týkajících se vysokých škol.⁵

¹ MATĚJŮ, Petr, Blanka ŘEHÁKOVÁ a Natalie SIMONOVÁ. *Strukturální determinace růstu nerovností: strukturální reformy a dostupnost vysokoškolského vzdělání v České republice*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2003. ISBN 80-733-0022-2.

² MALÝ, Karel. Proměny právního postavení vysokých škol v ČSR po roce 1990 - cesta k jejich autonomii. *Acta Universitatis Carolinae. Studia territorialia*. 2008, roč. 8, č. 13, s. 157-174. ISSN 1213-4449.

³ LOMOVÁ, Olga. Dvacet let svobodného českého vysokého školství: z louže pod okap?. *Deník Referendum Víkend* [online]. 2009 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/clanek/451-dvacet-let-svobodneho-ceskeho-vysokeho-skolstvi-z-louze-pod-okap>

⁴ *České vysoké školství po roce 1989*. 2009. Dostupné z: msmt.cz/file/8172_1_1/download

⁵ § 16 zákona, č. 170/1990 Sb., o vysokých školách

Česká konference rektorů, jejíž vznik započal v Klubu rektorů českých a slovenských vysokých škol, byla založena v roce 1993.⁶ Členy tohoto sdružení jsou všichni rektori veřejných a státních vysokých škol a rektori některých soukromých vysokých škol v České republice (v současné době ji tvoří 51 rektorů). Jejich úkolem je řešit zásadní problémy a otázky vysokých škol, zaujmout k nim stanoviska a prosazovat je.⁷

2.2. Stěžejní právní předpisy

Zákon č. 172/1990 Sb., o vysokých školách

Nedlouho po listopadových událostech roku 1989 započaly práce na novém zákonu o vysokých školách. Tento zákon, hotový za mimořádně krátkou dobu (necelých pět měsíců), byl předložen jako poslanecký návrh a schválen Federálním shromážděním ČSFR, a to 4. května 1990.

Vysokoškolský zákon z roku 1990 byl pojat jako rámcová právní úprava obsahující 45 paragrafů, která měla umožnit návrat k demokratickému řízení vysokého školství.⁸ Dalším úkolem zákona bylo odstranit politickou kontrolu nad činností a rozhodovacími procesy vysokých škol a v neposlední řadě významně omezit roli státu. Díky tomu mohl vzniknout daleko větší prostor pro akademické orgány. To mělo za následek, že akademickým senátům zákon vrátil roli zástupců pedagogů, studentů a zaměstnanců. Byl jim tak přisouzen značný vliv na učební náplň, výzkumné cíle a přijímání pracovníků. Nelze opomenout ani fakt, že vysoké školy dostaly prostor i v rozhodování ve finančních otázkách. O finančních prostředcích přidělených ministerstvem školství si vysoké školy rozhodovaly samy a byly zodpovědné za jejich rozdělení a využití.⁹

Zákon však vedle svých nesporných předností obsahoval také jisté nedostatky. Jako příklad lze uvést, že univerzity nebyly jediným právním subjektem, ale že i jednotlivé fakulty dostaly právní subjektivitu. Tato skutečnost mohla vést např. k ekonomickým problémům, děkan měl totiž právo volně nakládat s finančními prostředky a svěřeným majetkem fakulty, ale již neodpovídal rektorovi. Ten byl ovšem jako statutární zástupce univerzity odpovědný

⁶ K historii České konference rektorů. *Česká konference rektorů* [online]. 2014 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: <http://crc.muni.cz/history/crc.html>

⁷ O ČKR. *Česká konference rektorů* [online]. 2014 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: <http://crc.muni.cz/about/>

⁸ NEDOROST, Libor. *Právní úprava vysokého školství*. 1. vyd. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2003, 189 s. ISBN 80-864-3228-9.

⁹ MATĚJŮ, Petr, Blanka ŘEHÁKOVÁ a Natalie SIMONOVÁ. *Strukturální determinace růstu nerovností: strukturální reformy a dostupnost vysokoškolského vzdělání v České republice*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2003, 49 s. ISBN 80-733-0022-2.

ministru školství. Dalším problémem byla koncepce akademického senátu. Jak již bylo zmíněno, senát disponoval rozsáhlými pravomocemi, kdy jeho členy byli jak učitelé, tak studenti, ale v jeho čele nestál rektor a bylo možné jej z jednání i vyloučit. Rektor neměl právo hlasovat ani právo veta vůči usnesení senátu, měl pouze poradní hlas.¹⁰

Tento zákon bezesporu přispěl k modernizaci vysokého školství, avšak i některé strukturální problémy zůstaly nevyřešeny. Důkazem toho byla skutečnost, že ve většině vyspělých zemí již byla rozšířená možnost studia bakalářských programů. V České republice se v porovnání s nimi počty studentů ve zmíněných programech zvyšovaly jen velmi pozvolna. K tomu, aby došlo k rychlejší přeměně v dvoustupňový systém, bylo potřeba silnější legislativní podpory, která by vedla k vytvoření neuniverzitního sektoru jako součásti terciárního vzdělávání. Vysokoškolský zákon z roku 1990 však toto neučinil.¹¹

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. – Ústava České republiky

Oblast vysokoškolského vzdělávání není opomenuta ani Ústavou České republiky.

Čl. 3 stanovuje, že součástí ústavního pořádku České republiky je Listina základních práv a svobod. Ta v čl. 33 odst. 1 a 2 zaručuje každému jedinci právo na bezplatné základní a středoškolské vzdělání a podle schopností občana a možností společnosti i vzdělání vysokoškolské.¹²

Zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví

Podle tohoto zákona, účinného od 1. ledna 1992, je veřejná vysoká škola účetní jednotkou, která nebyla založena za účelem podnikání. Vysoká škola účtuje v souladu s tímto zákonem. Zákon stanovuje, jakým způsobem účtovat o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv, dále o výnosech a nákladech a o výsledku hospodaření.¹³

Zákon č. 216/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 172/1990 Sb. o vysokých školách

V roce 1993 byl přijat zákon, jenž byl dílčí novelou zákona č. 172/1990 Sb., o vysokých školách. Tato novela se týkala především personálních otázek a také se významně

¹⁰ MALÝ, Karel. Proměny právního postavení vysokých škol v ČSR po roce 1990 - cesta k jejich autonomii. *Acta Universitatis Carolinae. Studia territorialia*. 2008, roč. 8, č. 13, s. 157-174. ISSN 1213-4449.

¹¹ MATĚJŮ, Petr, Blanka ŘEHÁKOVÁ a Natalie SIMONOVÁ. *Strukturální determinace růstu nerovností: strukturální reformy a dostupnost vysokoškolského vzdělání v České republice*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2003, 49 s. ISBN 1213-4449.

¹² ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

¹³ zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

dotkla samosprávy vysokých škol. Mnohé z nich však s tak významným zásahem nesouhlasily.¹⁴ Proto byl podán návrh na zrušení některých ustanovení, a to čl. II a dále § 27 odst. 8 zákona č. 216/1993 Sb., týkající se sjednávání pracovních poměrů na dobu určitou. Návrh na zrušení těchto ustanovení pro jejich rozpor s Ústavou a mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách byl Ústavním soudem zamítnut (viz. nález č. 132/1994 Sb.).¹⁵

Současná právní úprava týkající se veřejných vysokých škol (nejdůležitější zákon č. 111/1998 Sb.) je hodnocen v kapitole 3.

2.3. Kvantitativní rozvoj

Jak již bylo zmíněno, vysoké školství v České republice prošlo po roce 1989 zásadními změnami. Došlo zde k významnému, především kvantitativnímu rozvoji. Ten se týkal dvou významných hledisek. Prvním je rozvoj vyjádřený nárůstem počtu studujících, druhým je rozšiřování a výstavba nových areálů vysokých škol i v ostatních městech, než byla dosavadní centra.¹⁶ Kvantitativní rozmach naprosto proměnil složení studentů a jejich studijní ambice, schopnosti a nadání, zájmy a další plány. Dnešní studenti vysokých škol pocházejí z mnohem širšího spektra rodin, ale také z různorodějších ekonomických, sociálních či kulturních poměrů. Spousta studentů je i mnohem starších s vlastními zkušenostmi ze zaměstnání, a to s sebou může přinášet i jiné požadavky. Reakcí na tuto skutečnost je diverzifikace vysokého školství.¹⁷

Za více než dvě desetiletí od roku 1989 došlo k nárůstu studentů terciárního vzdělávání o více než 3,5 násobek. Ruku v ruce s tím se zvýšil i počet vysokoškolsky vzdělaných lidí z příslušné populace, jež v současné době překračuje 2/3. Zde se nabízí otázka, zda nárůst vysokoškolsky vzdělaných lidí nesnižuje hodnotu jejich titulů. Stále se zvyšující počty vysokoškolských studentů mohou vést k obavám o možné snížení nároků na jejich znalosti a dovednosti a v tomto důsledku na celkovou kvalitu vzdělávání na vysokých školách.¹⁸ Lze se setkat i s pojmem inflace vysokoškolského vzdělání.

¹⁴ NEDOROST, Libor. *Právní úprava vysokého školství*. 1. vyd. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2003, 189 s. ISBN 80-864-3228-9.

¹⁵ zákon č. 216/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 172/1990 Sb., o vysokých školách

¹⁶ Rozvoj vysokého školství v ČR: a jeho širší historické a středoevropské souvislosti. *Urbanismus a územní rozvoj* [online]. 2010, XIII, č. 6 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2010/2010-06/08_rozvoj.pdf

¹⁷ KOUCKÝ, Jan a kol. *České vzdělání: Strategie rozvoje lidských zdrojů při vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Sdružení pro vzdělávací politiku, 1999, 88 s. ISBN 80-211-0312-4.

¹⁸ KOHOUTEK, Jan. *Zajišťování kvality v českém vysokém školství*. Editor Alena Chvátalová, Jan Kohoutek, Helena Šebková. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 200 s. ISBN 978-807-3801-540.

Na druhou stranu podle Organizace pro spolupráci a rozvoj (OECD) terciárního vzdělávání dosahuje v České republice 17% obyvatel, kdežto průměr v zemích OECD se pohybuje okolo 31%.

Důvodem stále trvajících rozdílů v počtu vysokoškolsky vzdělaných lidí mezi Evropskou unií a Českou republikou především u vyšších věkových skupin je vývoj vysokoškolského vzdělávání před rokem 1989. Státem plánované počty studentů v tomto období absolutně neodpovídaly růstu počtu studentů ve vyspělých zemích Evropy. Zatímco ve vyspělých státech Evropy docházelo k rozmachu a diverzifikaci příležitostí ke studiu, v České republice docházelo naopak ke strnulosti struktur a institucí, včetně jejich cílů a funkcí.¹⁹

Další důležitou změnou, k níž došlo po roce 1989, byl vznik tzv. regionálních veřejných vysokých škol a později i soukromých vysokých škol. Vysoké školy působící do té doby byly rozšířeny o nové fakulty a studijní programy. Dle aktuálních údajů eviduje MŠMT v České republice 26 veřejných, 2 státní a 44 soukromých vysokých škol.²⁰ V současnosti studuje v součtu na veřejných a soukromých vysokých školách v naší zemi zhruba 380 000 studentů, z toho 88% veřejnou vysokou školu. V roce 1989 to přitom bylo přibližně 113 000 studentů.²¹

Jde bezesporu o jednu z největších změn, ke které došlo ve vysokém školství. V souvislosti s tím je nutné si uvědomit, že s nárůstem počtu studentů se vytváří tlak na uvolňování finančních prostředků ze státního rozpočtu. Právě odtud je vysokoškolský sektor, a to nejen v České republice, převážně financován.²²

Tabulku 2.1 Vývoj počtu studentů na VŠ v České republice v období let 1989 - 2013

Akademický rok	Studenti veřejných a soukromých VŠ celkem, vč. doktorského studia	Studenti veřejných VŠ	Studenti soukromých VŠ
1989/90	113 417	113 417	x
1990/91	118 194	118 194	x
1991/92	111 990	111 990	x
1992/93	114 185	114 185	x

¹⁹ KOUCKÝ, Jan a kol. *České vzdělání: Strategie rozvoje lidských zdrojů při vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Sdružení pro vzdělávací politiku, 1999, 88 s. ISBN 80-211-0312-4.

²⁰ Přehled vysokých škol (veřejné, soukromé, státní). In: *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2014 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/prehled-vysokych-skol>

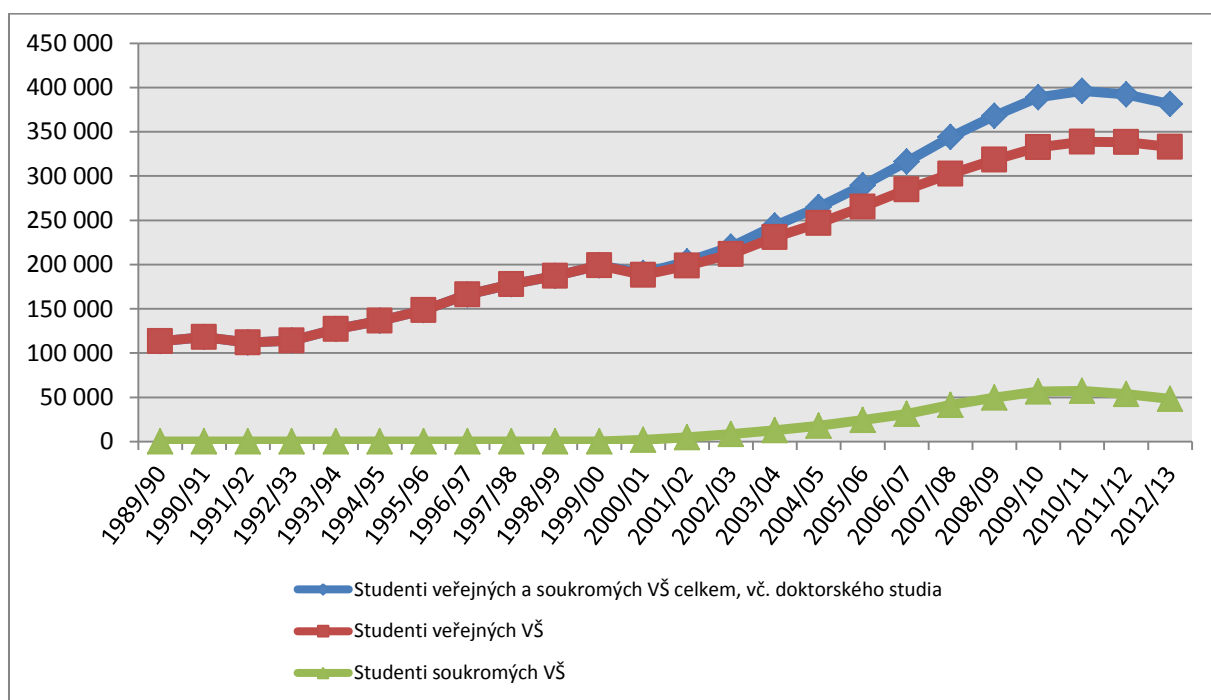
²¹ České vysokoškolské vzdělávání: Na vlnách inovace: Střípky z historie vzdělávání. *Vzdělání.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: <http://clanky.vzdelani.cz/ceske-vysokoskolske-vzdelavani-na-vlnach-inovace-a5487>

²² KOHOUTEK, Jan. *Zajišťování kvality v českém vysokém školství*. Editor Alena Chvátalová, Jan Kohoutek, Helena Šebková. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 200 s. ISBN 978-807-3801-540.

1993/94	127 137	127 137	x
1994/95	136 566	136 566	x
1995/96	148 433	148 433	x
1996/97	166 123	166 123	x
1997/98	177 723	177 723	x
1998/99	187 148	187 148	x
1999/00	198 961	198 961	x
2000/01	190 209	188 153	2 056
2001/02	203 461	198 675	4 786
2002/03	220 189	211 755	8 434
2003/04	243 723	230 778	12 945
2004/05	264 792	246 749	18 043
2005/06	289 455	265 093	24 362
2006/07	316 177	284 798	31 379
2007/08	343 941	302 637	41 304
2008/09	368 048	318 517	49 531
2009/10	389 044	332 455	56 589
2010/11	396 047	338 660	57 387
2011/12	392 176	338 388	53 788
2012/13	381 272	332 880	48 392

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Graf 2.1 Vývoj počtu studentů na VŠ v České republice v období let 1989 - 2013

Zdroj: vlastní zpracování

S tím, jak rostl počet studentů na vysokých školách, začalo docházet i ke vzniku nových vysokých škol jak univerzitního, tak i neuniverzitního typu, jak veřejných, tak i soukromých vysokých škol. Jak je patrné z následující tabulky, k obrovskému nárůstu soukromých vysokých škol neuniverzitního typu došlo v období let 1999 – 2009. Zde je třeba zdůraznit, že počty studujících na soukromých vysokých školách představují pouze menšinu z celkového počtu studujících na všech vysokých školách.

Tabulka 2.2 Počet vysokých škol v České republice v letech 1989 – 2009

Akademický rok	Univerzitní VŠ	Neuniverzitní VŠ
1989	22	5 ²³
1999	27	4 ²⁴
2009	29 ²⁵	47 ²⁶

Zdroj: MŠMT ČR, vlastní zpracování

2.4. Základní vývojové etapy

V souladu s konceptem amerického sociologa Martina Trowa existují tři základní vývojové fáze v přístupu k terciárnímu vzdělávání: elitní, masové a univerzální. Primárním činitelem pro rozlišení mezi jednotlivými fázemi je podle Trowa přístup k terciárnímu vzdělávání, a to jako podíl studujících z dané věkové skupiny. Tento koncept umožňuje celkovou analýzu změn v terciárním vzdělávání.²⁷

Elitní fáze terciárního vzdělávání

Elitní fáze terciárního vzdělávání byla charakteristická tím, že na vysokých školách studovalo jen malé procento z daného populačního ročníku. Příslušné instituce byly schopny pojmout nárůst množství studentů přibližně 15% z příslušné kohorty. Příležitost studovat na vysoké škole bylo studujícími, ale i ostatními vnímáno jako výsada, která byla umožněna jen těm nejnadanějším, eventuálně těm z nejvyšších sociálních vrstev. V této fázi terciárního vzdělávání bylo účelem vzdělávat a formovat takto úzkou elitu v rozhodovacích procesech a v několika významných profesích, jakými jsou např. věda, medicína, právo apod. Nejdůležitější formou výuky byly semináře, jež umožňovaly utvářet mezi vyučujícími

²³ Nezávislé pedagogické fakulty

²⁴ všechny soukromé,

²⁵ z toho 3 soukromé a 2 státní,

²⁶ z toho 45 soukromých,

²⁷ TROW, Martin A a Michael BURRAGE. *Twentieth-century higher education: elite to mass to universal*. Baltimore [Md.]: Johns Hopkins University Press, 2010, vi, 627 p. ISBN 08-018-9442-5.

a studujícími vazby. Zvykem u elitního systému bylo, že studenti nastupovali na vysokou školu okamžitě po úspěšném dokončení střední školy a studiu se mohli naplno věnovat především díky podpoře rodičů. Typické pro elitní systém vysokoškolského vzdělávání byly rovněž relativně malé a navzájem velmi podobné instituce. Univerzity byly spravovány zejména vyučujícími, a to bez administrativní nebo manažerské přípravy. Akademickou samosprávu vykonával především profesorský sbor univerzity.²⁸

Masová fáze terciárního vzdělávání

O masifikaci terciárního vzdělávání hovoříme tehdy, dojde-li k překročení hranice elitní fáze vzdělávání (tzn. 15-50% z příslušné kohorty). V této situaci dochází k významným změnám ve všech aspektech terciárního vzdělávání. S neustále se zvyšujícím počtem studentů na vysokých školách v masové fázi je studium vnímáno tak, že na něj mají právo všichni jedinci, kteří vyhovují podmínkám pro vstup do terciárního vzdělávání. Takovou podmínkou je např. úspěšné dokončení střední školy. Dalším znakem této fáze je rozvoj různých druhů studijních oborů a na rozdíl od elitní fáze, kde základem výuky byly semináře, je u masové fáze nejdůležitější formou výuky přednáška. S tím, jak roste počet studentů, zvyšuje se i počet těch, kteří přicházejí na vysokou školu až po určité době v zaměstnání, tzn. ne ihned po ukončení studia, nebo také těch, kteří při studiu pracují. V masové fázi dochází ke vzniku vysokých škol neuniverzitního typu a rovněž ke vzniku soukromých škol. V jednotlivých institucích dochází k pozvolné profesionalizaci správy, ale také k oslabení profesorského sboru. Naopak je posílena pozice studentů na rozhodování.²⁹ Je také důležité upozornit na fakt, že zvyšující se počet vysokoškolských studentů má vliv na množství finančních prostředků ze státního rozpočtu, potřebných na financování terciárního vzdělávání.³⁰

Univerzální fáze terciárního vzdělávání

Po dosažení hranice masifikace a jejího překročení následuje univerzální fáze terciárního vzdělávání. V tomto stupni vzdělávání podle Trowa již studuje majorita příslušné populace a studium na vysoké škole je vnímáno jako povinnost, především pak u vyšších sociálních vrstev. Zvyšuje se schopnost většiny, potenciálně celé populace na přizpůsobení se

²⁸ TROW, Martin A a Michael BURRAGE. *Twentieth-century higher education: elite to mass to universal*. Baltimore [Md.]: Johns Hopkins University Press, 2010, vi, 627 p. ISBN 08-018-9442-5. cit. In: PRUDKÝ, Libor, Petr PABIAN a Karel ŠIMA. *České vysoké školství: na cestě od elitního k univerzálnímu vzdělávání 1989-2009*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 162 s. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3009-7.

²⁹ Tamtéž.

³⁰ KOHOUTEK, Jan. *Zajišťování kvality v českém vysokém školství*. Editor Alena Chvátalová, Jan Kohoutek, Helena Šebková. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 200 s. ISBN 978-807-3801-540.

neustálým sociálním a technologickým změnám. Typické pro univerzální vysokoškolské studium je pronikání prvků distančního studia. Hranice mezi studiem, zaměstnáním a dalších zaměření v životě vysokoškolských studentů se uvolňují a terciární vzdělávání dostává povahu celoživotního vzdělávání. S tím, jak dochází ke vzniku nových vysokých škol a současnému rozšiřování škol stávajících, roste institucionální rozmanitost na úrovni systému. V tomto stupni terciárního vzdělávání již není cílem vybrat nejschopnější studující podle obecně sdílených standardů, ale výchozí zásadou se stává volný vstup s jediným předpokladem, a tím je zájem studovat.³¹

Vysokoškolské vzdělávání v České republice podle Trowovy koncepce

Lze konstatovat, že za poslední více než dvě desetiletí došlo v českém vysokém školství k obrovskému nárůstu množství studujících. České terciární vzdělávání se na počátku devadesátých let pohybovalo na hranici fáze elitní a masové (rok 1991 – 16,6%³²). Následně prošlo v průběhu patnácti let vysoké školství masovou fází, až se dostalo na pomezí univerzálního přístupu (rok 2007 – 52,3%³³). V současnosti tedy lze hovořit o univerzalizaci českého terciárního vzdělávání. To umožňuje, aby se v dnešní době na vysokých školách mohl vzdělávat mnohem větší počet studentů z hlediska věku, sociálního původu, aspirací apod. než na počátku devadesátých let.³⁴

Současné tendence ve vysokém školství představují nucené snižování počtu přijímaných studentů. Důvody tohoto směřování jsou prosté. Zahlcení vysokých škol obrovským počtem studentů vede k velkému zatěžování veřejného rozpočtu. Do jisté míry dochází i ke snižování kvality ve vzdělávání a v neposlední řadě je rovněž uplatnitelnost vysokoškolských absolventů v některých oborech na současném trhu práce velmi obtížná.

2.4.1. Vývoj financování po roce 1989

České vysoké školství bylo a je rozhodující měrou závislé na veřejných zdrojích financování. Do roku 1991 byla uplatňována tzv. přírůstková metoda financování. Struktura

³¹ TROW, Martin A a Michael BURRAGE. *Twentieth-century higher education: elite to mass to universal*. Baltimore [Md.]: Johns Hopkins University Press, 2010, vi, 627 p. ISBN 08-018-9442-5. cit. In: PRUDKÝ, Libor, Petr PABIAN a Karel ŠIMA. *České vysoké školství: na cestě od elitního k univerzálnímu vzdělávání 1989-2009*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 162 s. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3009-7.

³² Hrubá míra vstupu – podíl počtu vstupujících do terciárního vzdělávání z populační skupiny osmnácti/devatenáctiletých.

³³ Čistá míra vstupu – v daném roce součet podílů poprvé zapsaných určitého věku z celé populace stejného věku. Tato přesnější metoda se začala používat v posledních letech.

³⁴ PRUDKÝ, Libor, Petr PABIAN a Karel ŠIMA. *České vysoké školství: na cestě od elitního k univerzálnímu vzdělávání 1989-2009*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 162 s. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3009-7.

a rozpis rozpočtu vycházely z předpokladu centrálně direktivního systému řízení vysokého školství.³⁵ To znamenalo, že roční rozpočet pro každou vysokou školu vycházel z rozpočtu předcházejícího roku, který tvořil tzv. rozpočtový základ. Ten mohl být dále navýšen, ale do značné míry to záleželo na dostupných zdrojích a úspěších při vyjednávání.³⁶ Tato metoda však nevyhovovala pojetí transformace, k níž došlo po změně politického systému v roce 1989. Proto byla přírůstková metoda financování nahrazena v roce 1992 tzv. normativní metodou financování. O dva roky později se v souvislosti s normativním financováním navíc objevila snaha o zavedení koeficientu pro hodnocení kvality vysokých škol.

Nový mechanismus v poskytování finančních prostředků měl za následek okamžitou změnu v chování vysokoškolských institucí a tím i celého vysokoškolského systému. Podstatným se stala „honba za studenty“, kdy jejich počet hrál rozhodující roli při poskytování státní dotace či příspěvku. Důsledkem toho bylo navýšení počtu studentů na všech vysokých školách, např. během let 1990 – 1996 došlo k nárůstu studujících celkem o 18,96%.³⁷

³⁵ VOMÁČKOVÁ, Helena. *České vysoké školy a veřejné finance*. Vyd. 1. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 1998. ISBN 80-704-4226-3.

³⁶ PETR MATĚJŮ, Blanka Řeháková. *Strukturální determinace růstu nerovností: strukturální reformy a dostupnost vysokoškolského vzdělání v České republice*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2003. ISBN 80-733-0022-2.

³⁷ VOMÁČKOVÁ, Helena. *České vysoké školy a veřejné finance*. Vyd. 1. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 1998. ISBN 80-704-4226-3.

3 SOUČASNÁ SITUACE FINANCOVÁNÍ VEŘEJNÝCH VYSOKÝCH ŠKOL V ČR A TENDENCE

3.1. Současná právní úprava

Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů

Vysokoškolský zákon z roku 1990 začal být postupem času považován za překonaný, a proto byl ministerstvem školství připraven nový vládní návrh zákona o vysokých školách. Tento návrh z roku 1995 byl však pro své závažné nedostatky (např. přílišné posilování kompetencí ministerstva) parlamentem dán zpět k přepracování. Pro nečinnost ministerstva se iniciativy na novém vysokoškolském zákoně ujali rektori a na podnět jednoho z nich byla vytvořena legislativní komise. Komise definovala zásady připravovaného zákona a připravila také jeho znění. Návrh vytvořený mimo jiné akademiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy se pak stal základem vládního návrhu, který byl schválen parlamentem.³⁸

Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, byl schválen v dubnu 1998 a je účinný od 1. 7. téhož roku. Je důležitý v tom, že ještě více posiluje autonomii vysokých škol, což však neplatí o autonomii finanční. Finanční závislost na státu byla ponechána beze změn. Vysoké školy zůstaly i nadále veřejnoprávními korporacemi s rozsáhlými majetkovými pravomocemi. Možnost nakládat s majetkem za účelem získání příjmu je však zákonem velmi omezená. To platí především o účasti vysokých škol v soukromém podnikání. Příležitosti, jak mohou vysoké školy získat alespoň nějaké finanční prostředky, lze spatřit především v provozování výdělečných aktivit, jakými jsou např. poradenství, vydavatelství, výzkum, konference apod.³⁹

Další novinkou v zákoně na rozdíl od předchozí úpravy je, že poprvé umožnil založení soukromých vysokých škol. To je podmíněno podle § 39 odst. 1 státním souhlasem uděleným ministerstvem, a to po vyjádření Akreditační komise. Je možné zakládat vysoké školy univerzitního i neuniverzitního typu. Neuniverzitní sektor terciárního vzdělávání dnes tvoří převážně soukromé vysoké školy a vyšší odborné školy.

³⁸ MALÝ, Karel. Proměny právního postavení vysokých škol v ČR po roce 1990 - cesta k jejich autonomii. *Acta Universitatis Carolinae. Studia territorialia*. 2008, roč. 8, č. 13, s. 157-174. ISSN 1213-4449.

³⁹ MATĚJŮ, Petr, Blanka ŘEHÁKOVÁ a Natalie SIMONOVÁ. *Strukturální determinace růstu nerovností: strukturální reformy a dostupnost vysokoškolského vzdělání v České republice*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2003, 49 s. ISBN 80-733-0022-2.

Se současným vysokoškolským zákonem mělo dojít k oslabení moci ministerstva, potažmo státu na vnitřní chod vysokých škol. Tuto oblast upravuje § 87 tohoto zákona. V rámci financování vysokých škol spadá do působnosti ministerstva rozdělování státních dotací schválených v rámci rozpočtu a v neposlední řadě i pravomoc kontrolovat, jak jsou využity.⁴⁰

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění účinném od 1. 1. 2014

Veřejná vysoká škola jakožto poskytovatel vzdělávání je podle tohoto zákona osvobozena od platby DPH. Osvobození od daně bez nároku na odpočet daně se na veřejnou vysokou školu vztahuje podle § 57 odst. 1 písm. c tohoto zákona. Veřejné vysoké školy jsou tak osvobozeny od platby DPH při uskutečňování akreditovaných bakalářských, magisterských či doktorských studijních programů, při poskytování programů celoživotního vzdělávání v rámci zmíněných akreditovaných programů nebo podle zvláštních právních předpisů či jako Univerzita třetího věku. Od daně je dále osvobozeno dodání zboží či poskytnutí služby v rámci vzdělávání, v tomto případě vysokoškolského.⁴¹

Zákon č. 110/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků, ve znění pozdějších předpisů

Novelizovaný zákon z roku 2002 upravuje podporu výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků. Účelovou podporu je možné mimo jiné poskytnout podle tohoto zákona na specifický vysokoškolský výzkum. Pod pojmem specifický vysokoškolský výzkum se rozumí výzkum prováděný studenty při uskutečňování akreditovaných doktorských nebo magisterských studijních programů, které bezprostředně souvisí s jejich vzděláváním. Účelová podpora poskytována na tento druh výzkumu se řídí pravidly schválené vládou. V pravidlech jsou určení příjemci podpory, kritéria a způsob poskytování podpory. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy je hlavním správním úřadem odpovědným za výzkum a vývoj.⁴²

V roce 2009 nabyla účinnosti novela zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků. Důvodem změny zákona byla snaha snížit neefektivní využívání prostředků z veřejných zdrojů určených pro výzkum, vývoj a inovace. Nová právní

⁴⁰ MALÝ, Karel. Proměny právního postavení vysokých škol v ČR po roce 1990 - cesta k jejich autonomii. *Acta Universitatis Carolinae. Studia territorialia*. 2008, roč. 8, č. 13, s. 157-174. ISSN 1213-4449.

⁴¹ zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty

⁴² zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje)

úprava snížila počet poskytovatelů podpory a zároveň uzákonila jednoho nového. Tím se stala Technologická agentura ČR, která na rozdíl od Grantové agentury podporuje aplikovaný výzkum.⁴³ Již existující Grantová agentura ČR je nezávislá státní instituce podporující základní vědecký výzkum v naší zemi.

Zákon zároveň změnil a doplnil některá ustanovení týkající se výzkumu a vývoje v zákoně o vysokých školách. Novela doplnila vysokoškolský zákon především v oblasti rozpočtu veřejných vysokých škol a jejich fondů. Veřejné vysoké školy mají povinnost upravit vnitřním předpisem podmínky tvorby a užití fondů. Prostředky získané ze zisku pocházejícího z realizace základního výzkumu, aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a šíření jejich výsledků pomocí výuky, publikování nebo převodem technologií, které byly podpořeny z veřejných prostředků, byly využity pouze na tyto činnosti nebo na šíření jejich výsledků či na výuku.⁴⁴

3.1.1. Veřejné vysoké školy jako součást terciárního vzdělávání

Na počátku 90. let minulého století se začíná užívat pojem terciární vzdělávání, zastřešující všechny druhy vzdělávání následující po ukončeném středoškolském vzdělání. Jeho základ tvoří nejvýznamnější a nejstarší součást, a tou je vysoké školství. Tento pojem rozšiřuje a překonává omezení dříve užívaných pojmů univerzitní, vysokoškolské nebo postsekundární vzdělávání.⁴⁵ Do terciárního vzdělávání se v České republice řadí vzdělávání vyšší odborné a vysokoškolské.

Veřejnou vysokou školu lze definovat jako vzdělávací instituci, která je právnickou osobou poskytující vysokoškolské vzdělávání. Jedná se o nejvyšší článek v hierarchii vzdělávací soustavy. Veřejné vysoké školy poskytují vysokoškolské vzdělání podle mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání na úrovni ISCED 2011⁴⁶. Existuje třístupňový systém vysokoškolského vzdělávání, který zahrnuje:

⁴³ Novela 130/2002 Sb. *Epravo.cz* [online]. 2010 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/novela-1302002-sb-zakon-c-1102009-sb-kterym-se-meni-zakon-o-podpore-vyzkumu-experimentalniho-vyvoje-a-inovaci-z-verejnych-prostredku-zakon-o-podpore-vyzkumu-a-vyvoje-62642.html>

⁴⁴ zákon č. 110/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

⁴⁵ KOUCKÝ, Jan a kol. *České vzdělání: Strategie rozvoje lidských zdrojů při vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Sdružení pro vzdělávací politiku, 1999, 88 s. ISBN 80-211-0312-4.

⁴⁶ Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání - ISCED (International Standard Classification of Education) byla vypracována a vydána UNESCO v roce 1976, aby sloužila "jako nástroj vhodný pro shromažďování, zpracování a zpřístupňování vzdělávacích statistik jak v jednotlivých zemích, tak v mezinárodním měřítku". Klasifikace ISCED 2011 je revizí úrovně vzdělávání klasifikace ISCED 1997.

- bakalářské studijní programy,
- magisterské studijní programy,
- doktorské studijní programy.

Veřejná vysoká škola se podle § 5 odstavce 1 a 2 zákona zřizuje a ruší zákonem a ten rovněž stanoví její název a sídlo. Podle zákona se může dále sloučit či splynout pouze s jinou veřejnou vysokou školou, také může dojít k rozdělení jen na veřejné vysoké školy. U veřejných vysokých škol není potřeba zápisu do žádného veřejného rejstříku.

V § 7 - § 16 jsou určeny a upraveny orgány veřejné vysoké školy, jimiž jsou samosprávné akademické orgány (akademický senát, rektor, vědecká rada, popř. umělecká, disciplinární komise) a další orgány veřejné vysoké školy (správní rada a kvestor). U veřejné vysoké školy je jasně patrný její samosprávný charakter, který jí umožňuje vydávat vnitřní předpisy podle § 17 zákona.

Zákon v § 18 - § 21 pojednává o rozpočtu a poskytnutí příspěvku veřejné vysoké škole a o majetku, který veřejná vysoká škola vlastní, a dále je zákonem upraveno i hospodaření a další povinnosti veřejné vysoké školy.⁴⁷

Ve vysokoškolském zákoně jsou specifikovány součásti veřejné vysoké školy. Veřejná vysoká škola se dle něj může členit na fakulty, vysokoškolské ústavy, na jiná pracoviště pro vzdělávací a výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost nebo na pracoviště pro poskytování informačních služeb a v neposlední řadě na účelová zařízení pro kulturní a sportovní činnost, pro ubytování a stravování zejména členů akademické obce nebo k zajišťování provozu školy. Vnitřní předpisy veřejné vysoké školy se musí shodovat s vnitřními předpisy dané veřejné vysoké školy.⁴⁸

3.1.1.1. Typy vysokých škol a jejich členění

Vysoké školy je možné rozčlenit z hlediska jejich právní formy nebo podle typu poskytovaných studijních programů.

1. Z hlediska jejich právní formy:

- veřejné vysoké školy,
- soukromé vysoké školy,

⁴⁷ HAVLAN, Petr. *Veřejný majetek*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008, 169 s. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 978-802-1047-426.

⁴⁸ zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách

- státní vysoké školy.

Veřejné vysoké školy – ze zákona jsou zřizovány a rušeny pouze zákonem a jsou financovány především dotacemi ze státního rozpočtu. Dalšími finančními zdroji mohou být např. poplatky spojené se studiem, výnosy z doplňkové činnosti a dary, výnosy z majetku atd. K dnešnímu dni funguje dle dostupných informací MŠMT v České republice 26 veřejných vysokých škol.

Soukromé vysoké školy – podle zákona o vysokých školách musí mít soukromá vysoká škola své sídlo, ústřední správu nebo hlavní místo své podnikatelské činnosti na území některého členského státu Evropské unie a musí jí být udělen souhlas k provozu činnosti od MŠMT. V současné době funguje v České republice 44 soukromých vysokých škol. Jsou financovány především z vlastních zdrojů, ale může jim být udělena i státní dotace.

Státní vysoké školy – do této kategorie spadají vysoké školy vojenské a policejní zřizované zákonem, které jsou spravovány příslušnými ministerstvy (obraný a vnitra). Státní vysoké školy jsou součástí organizační složky státu a nemají právní subjektivitu. V České republice působí dvě: Policejní akademie České republiky se sídlem v Praze a Univerzita obrany se sídlem v Brně.⁴⁹

2. Podle typu poskytovaných studijních programů:

- vysoké školy univerzitní,
- vysoké školy neuniverzitní.

Vysoká škola univerzitního typu – může uskutečňovat všechny typy studijních programů a v souvislosti s tím vědeckou a výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost. Pouze vysoká škola univerzitního typu může používat označení „univerzita“ a dále se členit na fakulty. S výjimkou Vysoké školy technické a ekonomické v Českých Budějovicích a Vysoké školy polytechnické v Jihlavě jsou všechny veřejné vysoké školy univerzitního typu.

Vysoká škola neuniverzitního typu - uskutečňuje bakalářské studijní programy a může též uskutečňovat magisterské studijní programy a v souvislosti s tím výzkumnou, vývojovou, uměleckou nebo další tvůrčí činnost. Vysoká škola neuniverzitní se nečlení na fakulty. Mezi neuniverzitní typ vysokých škol spadají především soukromé vysoké školy,

⁴⁹ zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách

kteřé původně vznikly všechny jako neuniverzitní. V roce 2007 se ale dvě soukromé vysoké školy staly univerzitami, a to: Vysoká škola Jana Ámose Komenského a Metropolitní univerzita Praha o.p.s.⁵⁰

3.1.1.2. Studium na veřejné vysoké škole

Primární obsahovou a organizační složku vysokoškolského vzdělávání v České republice tvoří studijní programy, resp. studijní obory. Ty jsou uskutečňovány dle platného vysokoškolského zákona a podmíněny příslušnou akreditací. V souvislosti s již zmíněným přechodem českého vysokého školství od elitní do univerzální fáze počet studijních programů i studijních oborů neustále roste. Na veřejné vysoké škole může studium probíhat v prezenční (tzn. denní), distanční (tzn. dálkové) či v kombinované formě. V České republice funguje třístupňová struktura studia, která vychází z mezinárodní klasifikace ISCED 2011⁵¹:

1. bakalářský program (ISCED 6)

- je přípravou na magisterský program nebo na budoucí povolání,
- standardní délka studia je 3 až 4 roky,
- absolventům se uděluje titul Bc. (bakalář) nebo BcA. (bakalář umění),

2. magisterský program (ISCED 7)

- navazuje na magisterský program,
- délka studia 2 až 3 roky, u oborů, které vyžadují delší přípravu a nenavazují na bakalářský program (např. právo nebo lékařství) je délka studia 5 až 6 let,
- absolventům se uděluje titul Mgr. (magistr), MgA. (magistr umění), Ing. (inženýr), Ing. arch. (inženýr architekt), MUDr. (doktor medicíny), MDDr. (zubní lékař), MVDr. (doktor veterinární medicíny),
- absolventi s titulem Mgr. poté mohou projít rigorózním řízením a získat tzv. "malý doktorát" – JUDr. (doktor práv), PhDr. (doktor filozofie), RNDr. (doktor přírodních věd), PharmDr. (doktor farmacie), ThLic. (licenciát teologie) nebo ThDr. (doktor teologie),

3. doktorský program (ISCED 8)

⁵⁰ ADÁMEK, Vladimír. *Financování veřejných vysokých škol* [online]. V Tribunu EU vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2012 [cit. 2014-03-25]. 256 s. Knihovnicka.cz. ISBN 978-80-263-0234-6. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/114781/pravf_d/Financovani_veřejnych_vysokych_skol.pdf. Disertační práce. Masarykova univerzita.

⁵¹ Klasifikace vzdělání (CZ-ISCED 2011) byla zavedena sdělením Českého statistického úřadu s účinností od 1. ledna 2014.

- je zaměřen na vědeckou a výzkumnou činnost,
- standardní doba studia je 3 až 4 roky,
- absolventům se uděluje titul Ph.D. (doktor) nebo Th.D. (doktor teologie).⁵²

3.2. Boloňský proces

V rámci vysokoškolského vzdělání je žádoucí, aby jednotlivé úrovně dosaženého vzdělání v jedné zemi odpovídaly co nejvíce stejné úrovni vzdělání v rámci Evropy, ale i mimo ni. Je proto nutné, aby byla vytvořena jednotná kritéria a podmínky pro dosažení vysokoškolského vzdělání v rámci celé Evropy a nejen Evropy. Na základě toho započal tzv. Boloňský proces.

Počátek Boloňského procesu se datuje od května roku 1998, kdy v Paříži podepsali ministři důležitých evropských zemí (Francie, Německo, Itálie, Velká Británie) Společnou deklaraci o harmonizaci výstavby Evropského systému vysokého školství. I přesto, že se vysokoškolské systémy všech čtyř zmíněných zemí významně lišily, dokázali ministři těchto států dojít ke shodě. Dohodli se na konkrétních zásadách a cílech, jak by bylo možné rozvíjet systémy vysokého školství ve svých zemích, a položili tak základ otevřeného Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání. Deklarace zdůraznila potřebu vytvoření prvního (tj. bakalářského) cyklu studia. Ministři čtyř zmíněných zemí představili svou vizi, aby bylo umožněno každému vysokoškolskému studentovi vycestovat alespoň na jeden semestr studia do zahraničí a tam studovat vysokou školu. Představa byla taková, že domácí instituce pak studentovi semestr uzná jako součást jeho studijního programu. Česká republika se spolu s některými dalšími evropskými zeměmi (např. Švýcarsko, Bulharsko, Rumunsko aj.) k této deklaraci připojila ještě před podpisem Boloňské deklarace.⁵³

V červnu následujícího roku byla podepsána v Boloni 31 ministry z 29 zemí Evropy tzv. Boloňská deklarace. Jejím cílem bylo vytvořit Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání do roku 2010. Tato deklarace tak zahájila tzv. Boloňský proces.⁵⁴ Boloňská deklarace měla 6 základních cílů a ty se později staly akčním plánem rozvoje vysokého školství v Evropě pro následujících více než 10 let. Byly to tyto cíle:

⁵² Vysoká škola. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2014 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Vysok%C3%A1_%C5%A1kola

⁵³ Historie Boloňského procesu. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha, 2011 [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <http://bologna.msmt.cz/bolonsky-proces/historie-bolonskeho-procesu>

⁵⁴ Boloňský proces: Vytváření Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání. In: *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha, 2011 [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: <http://bologna.msmt.cz/>

1. Přijetí systému srozumitelných a srovnatelných stupňů vysokoškolského vzdělání, a to pomocí dodatku k diplomu, čímž se zvýšila možnost zaměstnání Evropanů a mezinárodní konkurenceschopnost systému evropského vysokého školství.
2. Přijetí systému založeného v zásadě na dvou základních cyklech, pregraduálním a postgraduálním. Titul získaný po ukončení prvního cyklu má mít platnost rovněž z hlediska evropského trhu práce jako odpovídající kvalifikační stupeň. Druhý cyklus by měl vést k dosažení magisterského nebo doktorského titulu, případně obou titulů.
3. Vypracování systému kreditů (podobně jako v systému ECTS) jako vhodného prostředku podpory všestranné studentské mobility.
4. Podpora mobility odstraněním překážek, které brání efektivnímu využívání svobodného pohybu se zvláštním zřetelem na studenty a na učitele, výzkumné pracovníky a administrativní personál.
5. Podpora evropské spolupráce v oblasti udržování kvality se zřetelem na vypracování srovnatelných kritérií a metodologie.
6. Posilování vysokého školství v Evropě zvláště s ohledem na zpracování obsahu vzdělání, spolupráci mezi institucemi, programy mobility a integrované programy vzdělávací i výzkumné.⁵⁵

Zúčastnění ministři se shodli na tom, že je žádoucí proces neustále podporovat a průběžně přizpůsobovat reálnému vývoji. Proto se dohodli na pravidelných konferencích konaných každé dva roky (2001 Praha, 2003 Berlín, 2005 Bergen, 2007 Londýn, 2009 Nová Lovaň a 2010 Budapešť a Vídeň). Na těchto pravidelných setkáních se jednotlivé již zmíněné cíle dále rozšiřovaly a zpřesňovaly. Zároveň docházelo k přistupování dalších států k dohodě. Zúčastněné země začaly s realizací reforem vysokoškolského vzdělávání. V některých státech došlo k rozdělení studia pomocí zákona, jinde to bylo vysokým školám a akreditačním institucím pouze doporučeno.

Co se týče České republiky, bylo rozdělení studia zapracováno do zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách. V současné době je v naší zemi většina studijních programů rozdělena, výjimku tvoří především studia medicíny, práva a některých dalších oborů. České vysoké školy se již několik let podílejí také na některých společných programech, jakými jsou např. Erasmus či další výměnné programy. Podílení se na zmíněných programech má také

⁵⁵ Historie Boloňského procesu. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha, 2011 [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <http://bologna.msmt.cz/bolonsky-proces/historie-bolonskeho-procesu>

svůj finanční efekt, neboť vysoké školy získávají prostřednictvím těchto programů finanční prostředky do svých rozpočtů.

Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání byl slavnostně vyhlášen v Budapešti a ve Vídni ve dnech 11. - 12. března 2010 na konferenci, které se zúčastnilo 47 ministrů odpovědných za vysoké školství ve své zemi. Jak nezávislí experti, tak i jednotlivé instituce a zájmové skupiny se shodli, že bylo docíleno významného pokroku. Byl kladen velký důraz na obrovskou změnu, které bylo dosaženo ve vysokém školství zejména na kontinentální Evropě. Není pochyb o tom, že se v rámci Boloňského procesu podařilo vytvořit systém s poměrně harmonizovanou architekturou studia, řešenou ve třech stupních – bakalářském, magisterském a doktorském. Podařilo se vytvořit společné normy a měřítka a také metodické postupy pro zabezpečování kvality.⁵⁶

3.3. Současná metodika financování veřejných vysokých škol

Všechny veřejné vysoké školy mají ze zákona⁵⁷ právo na poskytnutí příspěvků a dotací ze státního rozpočtu. Každý rok zveřejňuje ministerstvo školství aktualizovaná Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám. Na základě těchto pravidel může být veřejné vysoké škole poskytnut:

- a) příspěvek ze státního rozpočtu na vzdělávací a vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost,
- b) dotace ze státního rozpočtu na rozvoj vysoké školy,
- c) dotace na ubytování a stravování studentů.⁵⁸

Metodika pro stanovení příspěvků a dotací pro rok 2014 poskytovaných vysokým školám vychází z priorit Dlouhodobého záměru Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pro období 2011 - 2015. Hlavními prioritami záměru jsou podpora kvality a relevance vysokoškolského vzdělávání, otevřenost národnímu i mezinárodnímu prostředí a v neposlední řadě podpora efektivního financování vysokých škol.

Tato metodika by podle ministerstva měla napomoci k větší diverzifikaci vysokých škol v naší zemi a podnítit je k vyšším a kvalitnějším výkonům a v souvislosti s tím i vyšší

⁵⁶ Boloňský proces: Vytváření Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání. In: *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha, 2011 [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: <http://bologna.msmt.cz/>

⁵⁷ § 18a zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách

⁵⁸ Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám. In: *MŠMT* [online]. 2014 [cit. 2014-02-25]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/pravidla-pro-poskytovani-prispevku-a-dotaci-verejnym-vysokym>

efektivitě ve vzdělávání. Ministerstvo je mimo jiné oprávněno poskytnout finanční prostředky, které jsou cílené na podporu studentů při jejich studiu.⁵⁹

Příspěvky a dotace poskytované vysokým školám jsou podle Pravidel pro poskytování příspěvku a dotací rozčleněny na rozpočtové okruhy a dále na jednotlivé ukazatele. Existují celkem čtyři rozpočtové okruhy:

1. rozpočtový okruh I – institucionální financování vysokých škol (ukazatele A, K),
2. rozpočtový okruh II – podpora studentů (ukazatele C, J, S, U),
3. rozpočtový okruh III – rozvoj vysokých škol (ukazatele G, I),
4. rozpočtový okruh IV – mezinárodní spolupráce a ostatní (ukazatele D, F)

ad 1) rozpočtový okruh I – institucionální financování vysokých škol

U rozpočtového okruhu I jsou finanční prostředky poskytované vysokým školám formou příspěvku, jejich výše je odvozena od jejich rozsahu a ekonomické náročnosti výkonu vysokých škol a od jejich kvality. Zde je třeba zdůraznit, že výše příspěvku vypočtena ministerstvem podle příslušné metody dle jednotlivých ukazatelů nezavazuje vysoké školy, aby stejnou metodu využívaly pro rozdělení finančních prostředků uvnitř své instituce.

Ukazatel A (počet studentů ve studijních programech) – jedná se o rozpočtový ukazatel zaměřený na typ a finanční náročnost studijních programů, počet studentů a dosažené výsledky ve vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké nebo další tvůrčí činnosti. Pro stanovení finanční náročnosti akreditovaných studijních programů se využívá tzv. KEN, který zohledňuje rozdílnou ekonomickou náročnost daných programů (rozmezí hodnot 1,00 – 5,90). Počet studentů ovlivňující ukazatel A vychází z dlouhodobého záměru ministerstva, které stanoví návrh limitního počtu studentů. Tento návrh je předán vysokým školám, jež se k němu mohou vyjádřit, a poté jsou stanoveny limitní počty studentů pro výpočet ukazatele A.

Ukazatel K (kvalita a výkon) – stejně jako u ukazatele A jde o rozpočtový ukazatel, který měří výkon vysokých škol podle výsledků ve vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké nebo další tvůrčí činnosti. Do ukazatele K se řadí sada 10 indikátorů, které se bez výjimek použijí u všech vysokých škol. Účelem jednotlivých

⁵⁹ Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol na období 2011 – 2015. In: *MŠMT* [online]. 2014 [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/dlouhodoby-zamer-vzdelavaci-a-vedecke-vyzkumne-vyvojove->

indikátorů je napomoci ke kvalitním výstupům vysokých škol. Rozdílem oproti ukazateli A je, že se přerozdělují přímo finanční prostředky, ne počty studentů).⁶⁰

ad 2) rozpočtový okruh II – podpora studentů

Ukazatel C (stipendia pro studenty doktorských studijních programů) – výši částky připadající na jednoho studenta doktorského studia na rozpočtový rok určí ministerstvo. Výše příspěvku se vypočte jako součin jednotkové částky a počtu rozpočtových studentů v prezenční formě studia akreditovaných doktorských studijních programů (nestudujících déle, než je standardní doba studia).

Ukazatel J (dotace na ubytování a stravování) – výše dotace poskytnuta dané vysoké škole se vypočítá jako součin vydaného počtu hlavních jídel studentům ve stravovacích zařízeních (na základě smluvního vztahu s VŠ) a výpočtové částky předepsané na jedno hlavní jídlo pro rozpočtový rok.

Ukazatel S (sociální stipendia) – tento příspěvek se stanoví jako součin výše stipendia určeného dle vysokoškolského zákona a počtu studentů zjištěného v SIMS (informační systém – Sdružené informace matrik studentů), kteří na toto stipendium prokázali nárok. Tato finanční podpora se poskytuje na dobu deseti měsíců.

Ukazatel U (ubytovací stipendia) – výše příspěvku se vypočte jako podíl částky určené ministerstvem pro všechny vysoké školy na ubytovací stipendia a počtu studentů všech vysokých škol, kteří podle údajů SIMS splňují podmínky (uvedené v Pravidlech pro poskytování příspěvků a dotací), násobeno počtem studentů dané vysoké školy splňujících tytéž podmínky.⁶¹

ad 3) rozpočtový okruh III – rozvoj vysokých škol

Ukazatel G (Fond rozvoje vysokých škol) – tuto dotaci poskytne ministerstvo Agentuře Rady vysokých škol (ta je součástí Univerzity Karlovy v Praze) na vyhodnocení a kontrolu vzdělávacích projektů financovaných z tohoto fondu a uskutečněných v roce 2013.

⁶⁰ Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám. In: *MŠMT* [online]. 2014 [cit. 2014-02-25]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/pravidla-pro-poskytovani-prispevku-a-dotaci-verejnym-vysokym>

⁶¹ Tamtéž.

Ukazatel I (rozvojové programy ministerstva) – na základě tohoto ukazatele poskytuje ministerstvo dotace vysokým školám na realizaci projektů, které byly úspěšné ve výběrovém řízení, a příspěvek na schválené institucionální plány.⁶²

ad 4) rozpočtový okruh IV – mezinárodní spolupráce a ostatní

Ukazatel D (mezinárodní spolupráce) – příspěvek či dotace dle tohoto indikátoru jsou poskytovány na podporu plnění závazků vyplývajících z mezinárodních smluv (nevztahují se na programy AKTION, CEEPUS a ERASMUS), které se nezapočítávají do ukazatele A nebo K. Pro výši dotace nebo příspěvku je důležitý rozsah vzdělávací činnosti vysoké školy, výše stipendia a počet studujících cizinců.

Ukazatel F (Fond vzdělávací politiky) – tento ukazatel zahrnuje dvě oblasti podpory, a to podporu rozvoje vysokoškolského systému a oblast podpory reagující na neočekávané a mimořádné události. Finanční prostředky mohou být poskytnuty jako dotace i jako příspěvek.⁶³

3.3.1. Rozpočet veřejné vysoké školy

Každá veřejná vysoká škola si podle § 18 zákona o vysokých školách sestavuje svůj rozpočet na kalendářní rok a podle něj hospodaří. Zákon dále stanovuje, že rozpočet nesmí být sestavován jako deficitní, ale jako vyrovnaný. Rektor školy předkládá rozpočet Akademickému senátu, který jej schvaluje. Akademický senát má též funkci kontrolní nad využíváním finančních prostředků školy a k rozpočtu se vyjadřuje i Správní rada veřejné vysoké školy.⁶⁴

Další náležitosti týkající se rozpočtu jsou obsaženy ve vnitřních pravidlech hospodaření každé veřejné vysoké školy individuálně. Jelikož pro rozpočetnictví škol, kromě výše uvedené zákonné úpravy a podmínek pro využití účelových prostředků stanovených jednotlivými poskytovateli, neexistuje žádná závazná metodika či pravidla, veřejné vysoké školy se řídí především obecnými pravidly a vlastními specifickými potřebami.

Dle zákona o vysokých školách, § 18 odst. 2, jsou příjmy rozpočtu veřejné vysoké školy tvořeny zejména:

- a) příspěvkem ze státního rozpočtu na vzdělávací a vědeckou, výzkumnou,

⁶² Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám. In: *MŠMT* [online]. 2014 [cit. 2014-02-25]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/pravidla-pro-poskytovani-prispevku-a-dotaci-verejnym-vysokym>

⁶³ Tamtéž.

⁶⁴ zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách

- vývojovou, uměleckou nebo další tvůrčí činnost,
- b) podporou výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků podle zvláštního právního předpisu,
 - c) dotacemi ze státního rozpočtu,
 - d) poplatky spojené se studiem,
 - e) výnosy z majetku,
 - f) jinými příjmy nebo jinými příspěvky, než jsou uvedené v písmenu a) ze státního rozpočtu, ze státních fondů, z Národního fondu a z rozpočtů obcí a krajů,
 - g) výnosy z doplňkové činnosti,
 - h) příjmy z darů a dědictví.

Veřejná vysoká škola má podle § 18 odst. 3, vysokoškolského zákona nárok na příspěvek ze státního rozpočtu. Důležitými kritérii pro stanovení jeho výše je rozhodný typ a finanční náročnost akreditovaných studijních programů a programů celoživotního vzdělávání, počet studentů a dosažené výsledky ve vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké nebo další tvůrčí činnosti a jejich náročnost. Pro určení výše příspěvku je neméně důležitý také dlouhodobý záměr veřejné vysoké školy a dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol vypracovaný ministerstvem a jeho každoroční aktualizace.

Zákon dále stanovuje, že veřejné vysoké školy mají nárok, dle §18 odst. 5, na dotaci na rozvoj vysoké školy. Tyto dotace jsou poskytovány zejména na ubytování a stravování studentů. Pro výši dotací je rozhodný, stejně jako u příspěvku ze státního rozpočtu, dlouhodobý záměr veřejné vysoké školy a dlouhodobý záměr ministerstva. Součástí rozpočtu tvoří i hospodaření s finančními fondy. V souladu se zákonem zřizuje veřejná vysoká škola rezervní fond určený zejména na krytí ztrát v následujících účetních obdobích, fond reprodukce investičního majetku, stipendijní fond, fond odměn, fond účelově určených prostředků, fond sociální a fond provozních prostředků. Podmínky tvorby a užití fondů stanoví vnitřní předpis veřejné vysoké školy.⁶⁵

⁶⁵ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách

3.3.2. Hospodaření veřejné vysoké školy

Hospodaření veřejných vysokých škol upravuje § 20 zákona o vysokých školách. Veřejné vysoké školy nejsou zřizovány za účelem dosahování zisku. Dotace a příspěvky ze státního rozpočtu tvoří největší část příjmů veřejné vysoké školy. Z důvodů této závislosti na finančních prostředcích ze státního rozpočtu jim je zaručen nárok na tyto prostředky a způsob určení jejich výše ze zákona. O tom, zda budou příspěvky a dotace veřejné vysoké škole poskytnuty, rozhoduje MŠMT. Pokud to rozhodne o přiznání a poskytnutí finančních prostředků, je škola oprávněna s nimi nakládat. Je však důležité si uvědomit, že dotace a příspěvky jsou účelově vázány, a jestliže by nebyly použity v souladu se svým určením, je v kompetenci ministerstva rozhodnout o jejich odejmutí.

Hospodaření a vnitřní správu veřejné vysoké školy řídí kvestor, který vystupuje jejím jménem v rozsahu stanoveném opatřením rektora. Kvestora podle zákona jmenuje a odvolává rektor. Rektor zodpovídá za řádné hospodaření s majetkem veřejné vysoké školy MŠMT. Za účelné využívání přidělených finančních prostředků a řádné hospodaření se svěřeným majetkem jsou rektorovi odpovědni kvestor, děkani a v neposlední řadě ředitelé jednotlivých součástí veřejné vysoké školy.⁶⁶

Veřejná vysoká škola je účetní jednotkou, jejíž povinností je důsledně oddělit náklady a výnosy spojené s doplňkovou činností. V ostatních věcech týkajících se účetnictví se řídí obecnými předpisy o účetnictví. Veřejná vysoká škola vede účetnictví podle jednotného účtového rozvrhu jako celek.

Podle vysokoškolského zákona § 21 je veřejná vysoká škola v rámci svého hospodaření povinna:

- každoročně vypracovat a předložit ministerstvu výroční zprávu o činnosti a výroční zprávu o hospodaření veřejné vysoké školy,
- vypracovat, projednat s ministerstvem a zveřejnit dlouhodobý záměr veřejné vysoké školy,
- poskytovat Akreditační komisi a ministerstvu, pokud o to požádají, bezplatně informace potřebné pro jejich činnost,
- provádět pravidelně hodnocení činnosti vysoké školy a zveřejňovat jeho výsledky.⁶⁷

⁶⁶⁶⁶ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách

⁶⁷ Tamtéž.

Majetek veřejné vysoké školy

Veřejná vysoká škola vlastní dle zákona majetek potřebný k činnostem, pro něž byla zřízena. Podle zákona se za majetek veřejné vysoké školy považují věci, byty a nebytové prostory, práva a jiné majetkové hodnoty. Každá veřejná vysoká škola si musí vést evidenci majetku, který vlastní. Ti, kdo rozhodují o nakládání s majetkem veřejné vysoké školy, jsou rektor nebo orgány či osoby, o nichž to stanoví statut veřejné vysoké školy. Zákon také umožňuje, aby část majetku byla svěřena do správy fakultám nebo i jiným součástem veřejné vysoké školy.

Veřejná vysoká škola podle § 19 odst. 3 může nabývat pouze cenné papíry vydané státem či cenné papíry, za jejichž splacení se stát zaručil, anebo cenné papíry obchodní společnosti, do které veřejná vysoká škola vložila majetek. Veřejná vysoká škola nemůže převzít ručení za peněžitý dluh jiné osoby a zřídit zástavní právo k nemovitosti a není oprávněna stát se společníkem veřejné obchodní společnosti nebo komplementářem komanditní společnosti. Není ani možné, aby vkládala do obchodní společnosti nebo družstva nemovité věci nabyté do vlastnictví veřejných vysokých škol z vlastnictví státu. Podmínkou pro vložení peněžitých a nepeněžitých vkladů do právnických osob je stanovení pravidel vnitřním předpisem veřejné vysoké školy. Důležité proto je uvědomit si, že stát za závazky veřejné vysoké školy neručí.⁶⁸

3.4. Zdroje financování

Přestože veřejné finance jsou nejdůležitějším a bezpochyby hlavním zdrojem financování veřejných vysokých škol, podíl soukromých zdrojů na financování veřejných vysokoškolských institucí se celosvětově zvyšuje. Česká republika však v tomto ohledu v porovnání s ostatními vyspělými zeměmi zaostává.⁶⁹ V posledních několika letech se mnoho vlád evropských zemí, ale i České republiky snaží o snížení podílu státu na financování veřejných vysokých škol. Ačkoli se objevují návrhy typu zavádění školného, půjček studentům, zavedení jakési zvláštní daně pro absolventy vysokých škol apod., nemění to nic na tom, že hlavním zdrojem financí pro vysoké školy zůstává stát.⁷⁰

Je potřeba vzít na vědomí nezbytnost vícezdrojového financování veřejného vysokého školství. Vícezdrojovým financováním jsou myšleny nejen zdroje ze státního rozpočtu, ale také

⁶⁸ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách

⁶⁹ MATĚJŮ, Petr, Blanka ŘEHÁKOVÁ a Natalie SIMONOVÁ. *Strukturální determinace růstu nerovností: strukturální reformy a dostupnost vysokoškolského vzdělání v České republice*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2003, 49 s. ISBN 80-733-0022-2.

⁷⁰ URBÁNEK, Václav. *Financování vysokého školství*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007, 163 s. ISBN 978-80-245-1313-3.

zdroje získané z fondů EU, zdroje získané od soukromých subjektů či vnitřní zdroje a rezervy škol. Nelze opomenout ani finanční zdroje získané od studentů veřejných vysokých škol.

Zdroje získané ze státního rozpočtu ČR

Role státu v systému financování veřejného vysokého školství je bezesporu nezastupitelná. MŠMT zajišťuje z rozpočtu kapitoly 333⁷¹ financování jednotlivých úseků ve školství. Finanční prostředky ze státního rozpočtu jsou rozdělovány pro jednotlivé veřejné vysoké školy podle počtu studentů a podle částky připadající na jednoho studenta (normativ). Výdaje na dotace pro vysoké školy představují druhou nejvýznamnější položku z rozpočtu kapitoly 333 státu. Ministerstvo dále poskytuje účelové a institucionální prostředky na vědu a výzkum.⁷²

Součástí rozpočtu kapitoly 333 MŠMT je rozpis rozpočtu vysokých škol na příslušný rok (v našem případě na rok 2014). Vychází přitom ze zákona č. 475/2013 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2014, který byl schválen Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR. Celková výše ukazatele vysoké školy na rok 2014 činí 21 770 802 tis. Kč, z toho výdaje na programové financování činí 1 863 530 tis. Kč, ostatní výdaje rozpočtu na činnost vysokých škol představují 19 907 272 tis. Kč.⁷³

Tabulka 3.1 Výše normativů v letech 2011 - 2014

Položka	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	meziroční změna
Průměrný normativ⁷⁴	33 012	30 546	32 401	33 965	4,83%
Základní normativ⁷⁵	26 428	24 437	25 111	26 323	4,82%
Normativ absolventa	15 254	x	x	x	x

Zdroj: MŠMT

⁷¹ Kapitola 333 MŠMT je ta část státního rozpočtu, která se týká školství.

⁷² Ekonomika školství. In: *MŠMT* [online]. 2014 [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi>

⁷³ Rozpis rozpočtu vysokých škol na rok 2014. In: *MŠMT* [online]. 2014 [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/rozpis-rozpocet-vysokych-skol-na-rok-2014>

⁷⁴ Průměrný normativ je podílem celkové finanční alokace ukazatelů A + K a normativního počtu studentů všech vysokých škol započtených do financování.

⁷⁵ Základní normativ je podílem celkové finanční alokace ukazatele A a normativního počtu studentů všech vysokých škol započtených do financování.

Tabulka 3.1 znázorňuje výši normativů připadajícího na jednoho studenta v posledních třech letech a normativ vypočtený pro současný rok 2014.

Tabulka 3.2. Výše dotace na jednoho studenta v letech 2011 - 2014

Položka	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	meziroční změna
Výpočtové stipendium v doktorském studiu	89 429	83 041	90 000	90 000	0,00%
Výpočtové ubytovací stipendium na 1 studenta	5 800 Kč	5 367 Kč	5 400	5 400	0,00%
Měsíční sociální stipendium	1 620 Kč	1 620 Kč	1 620	1 620	0,00%
Výpočtová dotace na 1 jídlo	19,40 Kč	17,95 Kč	17,95	17,95	0,00%

Zdroj: MŠMT

V tabulce 3.2 jsou uvedeny výše dotací připadající na jednoho studenta. Důležitým jevem je, že žádná ze čtyř poskytnutých dotací na rok 2014 se oproti minulému roku nezměnila, přičemž např. u výše sociálního stipendia nedošlo k jakékoli změně (navýšení) v posledních čtyřech sledovaných letech.

Zdroje získané z fondů EU

Řada členských států EU, mezi něž patří i Česká republika, se snaží o modernizaci systému vysokého školství. Evropská unie hodlá tuto snahu podporovat prostřednictvím strategie Evropa 2020. V EU existuje přibližně 4 000 univerzit a jiných vysokoškolských institucí, které vzdělávají přes 19 mil. studentů. Pomocí různých dotčených politik jsou na období let 2014 – 2020 zajištěny finanční prostředky na podporu vysokoškolského vzdělávání.⁷⁶

Evropská komise se chystá přijmout některá opatření podporující modernizaci vysokoškolského vzdělávání, a to zejména:

- zavedením mnohostranného systému hodnocení univerzit, založený na výkonech v pěti oblastech,
- zlepšením uznávání studia získaného v zahraničí posílením Evropského systému přenosu a akumulace kreditů (ECTS),

⁷⁶ Jádrem nové reformní strategie pro vysokoškolské vzdělávání je modernizace a zaměstnatelnost. In: *Evropská komise* [online]. 2011 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-1043_cs.htm

- zavedením systému záruk za studentské půjčky pro studenty absolvující magisterské studium v jiném členském státě,
- přijetím strategického programu v oblasti inovací,
- navržením rámce kvality stáží a vytvořením jednotné centralizované základny pro nabídky stáží v Evropě,
- podporou vztahů s třetími zeměmi v oblasti vysokoškolského vzdělávání,
- navržením změn směrnic týkajících se zahraničních studentů a vědeckých pracovníků, aby EU byla atraktivnější pro jejich působení,
- zřízením skupiny na vysoké úrovni pro modernizaci vysokoškolského vzdělávání.⁷⁷

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV)

V rámci tohoto víceletého tematického programu lze čerpat v programovacím období 2014 – 2020 finanční prostředky ze Strukturálních fondů EU. Hlavním cílem OP VVV je dosažení posunu České republiky směrem k ekonomice, která je založena na vzdělané, motivované a kreativní pracovní síle, na ekonomice opírající se o kvalitní výsledky výzkumu a jejich využití pro zvýšení konkurenceschopnosti České republiky. U tohoto nového programu je možné předpokládat zvýšení finančních prostředků, a to z důvodu spojení dvou programů z předcházejícího programovacího období 2007 – 2013 (OP Výzkum a vývoj pro inovace a OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost).⁷⁸

Pro OP VVV jsou stanoveny 3 prioritní osy:

- posilování kapacit pro kvalitní výzkum,
- rozvoj vysokých škol a lidských zdrojů pro výzkum a vývoj,
- rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání.⁷⁹

V rámci OP VVV lze čerpat finanční prostředky ze dvou strukturálních fondů EU – z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF/ERDF) a z Evropského sociálního fondu (ESF). Čerpání peněz z těchto fondů je možné díky regionální politice EU (nazývané též

⁷⁷ Modernizace vysokoškolského vzdělávání. In: *Evropská komise* [online]. 2011 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/ef0030_cs.htm

⁷⁸ OP VÝZKUM, VÝVOJ A VZDĚLÁVÁNÍ OBDOBÍ 2014-2020. In: *MŠMT* [online]. 2014 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/op-vvv>

⁷⁹ OPERAČNÍ PROGRAM VÝZKUM, VÝVOJ A VZDĚLÁVÁNÍ. In: *Strukturální fondy* [online]. 2014 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Kohezni-politika-EU/Operacni-programy/OP-Vyzkum,-vyvoj-a-vzdelavani-%281%29>

kohezní politika EU), která se opírá především o investice. Snahou regionální politiky EU je podpora nových pracovních míst, konkurenceschopnost, hospodářský růst, zlepšování kvality života a udržitelný rozvoj. Jde o vyjádření solidarity EU s méně rozvinutými zeměmi a regiony.⁸⁰

Evropský fond pro regionální rozvoj – smyslem tohoto fondu je podpora produktivních investic (zejména pro malé a střední podniky), budování infrastruktur pro základní služby občanům a podnikatelům, investice do zajištění vnitřního potenciálu regionů, ale také investice do výzkumu a vývoje.

Evropský sociální fond – účelem sociálního fondu je především podpořit vysokou úroveň zaměstnanosti a kvalitních zaměstnání a mobilitu pracovních sil. Finanční prostředky jsou využívány např. na vzdělávání zaměstnanců, inovativní vzdělávací programy, zavádění moderních vzdělávacích metod, rozvoj služeb zaměstnanosti a mnohé další.⁸¹

Úkolem operačního programu je efektivní čerpání peněz z fondů ERRF a ESF v oblasti vzdělávání, výzkumu a vývoje. Důležité je i propojení investic z ERRF do rozvoje výzkumných center s investicemi z ESF do rozvoje lidských zdrojů v těchto centrech a na vysokých školách. V rámci operačního programu by mělo dále docházet ke zvýšení výkonnosti národního výzkumného a inovačního systému, kde jedním z hlavních předpokladů jeho fungování je zvyšování úrovně vzdělávání a kvalitní příprava odborníků.⁸²

Zdroje získané od soukromých subjektů

Další možností, odkud mohou veřejné vysoké školy získat finanční prostředky, je spolupráce se soukromými subjekty. Soukromými subjekty se rozumí především obchodní společnosti a nadace. Příspěvky na vzdělávání od nadací jsou považovány za přirozené soukromé zdroje financí veřejných vysokých škol. Existuje mnoho nadací poskytujících stipendia např. studentům, kteří by si jinak studium na vysoké škole nemohli z finančních důvodů dovolit. Zde se nejedná pouze o studium v naší zemi, ale také o studium v zahraničí. Málomterá rodina si totiž může dovolit financovat studium svých dětí na prestižní zahraniční škole. Tuto finanční pomoc poskytuje např.:

⁸⁰ Přehled regionální politiky. In: *Evropská komise* [online]. 2014 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/what/index_cs.cfm

⁸¹ PŘÍPRAVA OBDOBÍ 2014 - 2020. In: *Strukturální fondy* [online]. 2014 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Kohezni-politika-EU>

⁸² Programové období 2014 – 2020. In: *ERA* [online]. 2014 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.evropskyvyzkum.cz/cs/cr-a-era/politika-soudrznosti-eu/op-vvv>

- Fulbrightova nadace – podporuje pokročilejší studenty (magistry a doktorandy), ale i absolventy, pedagogy či vědce a poskytuje jim stipendium (na 1 rok) ke studiu v USA.
- nadace Open Society Fund Praha – stipendium od této nadace může získat student střední či vysoké školy na základě výběrového řízení, díky němuž pak může studovat po dobu jednoho akademického roku na prestižní soukromé škole.
- nadace Josefa, Marie a Zdenky Hlávkových – poskytuje nadační příspěvky formou vědeckých, uměleckých, ale i cestovních stipendií pro talentované studenty veřejných vysokých škol.
- nadace Zdeňka Bakaly – podporuje zejména zájemce o studium ve Spojených státech a Velké Británii. Finanční podpora je poskytována po celou dobu trvání studijního programu.
- nadační fond Martiny a Tomáše Krskových – poskytuje českým studentům stipendia (max. věk studenta 25 let), pomocí něhož mohou studovat magisterské studium na významných světových univerzitách.
- a další.⁸³

Další vhodnou formu příjmů pro veřejné vysoké školy mohou být prostředky získané z programů celoživotního vzdělávání. V rámci své vzdělávací činnosti může veřejná vysoká škola poskytovat programy celoživotního vzdělávání, orientované na výkon povolání nebo i zájmově, a to bezplatně či za úplatu. Veškeré další podmínky celoživotního vzdělávání stanovují vnitřní předpisy vysoké školy. Účastníci tohoto typu vzdělávání nejsou studenty podle vysokoškolského zákona.⁸⁴

Zdroje získané od studentů

Důležité zdroje příjmů od studentů veřejných vysokých škol představují poplatky spojené se studiem. Dle vysokoškolského zákona je základem pro stanovení tohoto poplatku 5% z průměrné částky připadající na jednoho studenta z celkových neinvestičních výdajů, poskytnutých ministerstvem ze státního rozpočtu veřejným vysokým školám v kalendářním roce. Základ vyhlásí MŠMT do konce ledna kalendářního roku a platí pro akademický rok započatý v tomto kalendářním roce. Při výpočtu se vychází z údajů uplynulého roku.

⁸³ Přehled nadací, které poskytují zahraniční stipendia. In: *Vysoké školy.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-03-12]. Dostupné z: <http://www.vysokeskoly.cz/clanek/prehled-nadaci-ktete-poskytuji-zahranicni-stipendia>

⁸⁴ zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách

Základem pro stanovení poplatku spojených se studiem je pro akademický rok 2014 částka 2 819 Kč. O poplatek spojený se studiem se podle zákona jedná tehdy, jde-li o poplatek za překročení standardní doby studia o jeden rok, poplatek za studium v dalším bakalářském nebo magisterském studijním programu a také poplatek za studium v cizím jazyce. Poplatky spojené se studiem jsou příjmem stipendijního fondu veřejné vysoké školy, vyjma poplatku za studium v cizím jazyce.⁸⁵ Vývoj výše základu je zachycen v tabulce 3.3.

Tabulka 3.3 Základ pro stanovení poplatků spojených se studiem v letech 2003 - 2014

Pro školní rok započatý	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Výška základu v Kč.	2737	2561	2764	2892	3004	2996	2941	2952	2957	2801	2666	2819

Zdroj: MŠMT, vlastní zpracování

Poplatek za překročení standardní doby studia zvětšené o jeden rok v bakalářském nebo magisterském studijním programu stanoví veřejná vysoká škola studentovi nejméně ve výši 1,5 násobek základu za každých dalších započatých šest měsíců. Do doby studia se započítává také doba všech předchozích bakalářských či magisterských studií, které byly ukončeny jinak než řádně, a pokud studoval některá studia souběžně, pak se mu započítává tato doba pouze jednou.

Poplatek spojený se studiem v dalším bakalářském nebo magisterském studijním programu stanoví veřejná vysoká škola absolventovi bakalářského či magisterského studia v částce nejvýše základu poplatku spojeného se studiem za každý další započatý jeden rok (tzn. pro rok 2014 je to 2 819 Kč). Toto neplatí, pokud absolvent bakalářského studijního programu studuje v navazujícím magisterském studijním programu. Dále to neplatí při souběhu řádných studijních programů, nepřesahujících standardní dobu studia programu jednoho. V případě, že celková doba dalšího studia překročí standardní dobu studia, pak veřejná vysoká škola stanovuje poplatek za prodlouženou dobu studia.

Pokud se na veřejné vysoké škole realizují programy v cizím jazyce, určí škola poplatek za studium v bakalářském, magisterském či doktorském studijním programu. Stanovená výše poplatků spojených se studiem se neřídí základem vyhlášeným ministerstvem a také zde neplatí ustanovení o delším a dalším studiu.⁸⁶

⁸⁵ Tamtéž.

⁸⁶ zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách

4 MODEL Y EKONOMICKÉ AUTONOMIE VYSOKÝCH ŠKOL

Jak již bylo napsáno v úvodních kapitolách této práce, veřejné vysoké školy získaly značnou nezávislost na státu a vysokoškolským zákonem z roku 1998 byla tato autonomie dále posílena. To se ale nedá říci o autonomii finanční, neboť finanční závislost na státu je neoddiskutovatelná. Systém rozdělování finančních prostředků ze státního rozpočtu (kapitoly 333) funguje jako nástroj nepřímého řízení, kterým stát žádoucím směrem ovlivňuje chování institucí (především veřejných vysokých škol) a současně i celkový vývoj vzdělávací soustavy. V této části práce bude věnována pozornost možnostem, jak by mohly veřejné vysoké školy dosáhnout větší finanční autonomie.

4.1. Východiska pro změny v systému financování

Základ změn systému financování veřejných vysokých škol představuje především proměna vysokoškolského vzdělávání a některé prohlubující se problémy za uplynulá dvě desetiletí. Zásadní změnou ve vysokém školství je již několikrát zmíněný kvantitativní rozvoj počtu studentů na vysokých školách. Hlavními nedostatky ve finanční otázce veřejných vysokých škol je pak výrazné podfinancování a příliš velká závislost na státu. Veřejné vysoké školy jsou autonomně fungující instituce terciárního vzdělávání, které jsou však významně regulovány finančními nástroji státu. Ty by přitom spolu s právním rámcem, nástroji státního dohledu, akreditací a sledováním kvality měly tvořit vyvážený rámec. Pro lepší přehlednost lze identifikovat základní silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby současného stavu terciárního vzdělávání následovně:

- mezi silné stránky je možno zahrnout pokračující propojování vzdělávání s vývojem a výzkumem, rozvoj spolupráce vysokých škol s aplikační sférou, přesně stanovený akreditační proces, zachovávání principů Boloňského procesu, ucelený systém normativního financování, možnost představitelů vysokých škol vyjadřovat se k zásadním otázkám a legislativě týkající se vysokých škol či vysoká společenská prestiž akademiků;
- co se týče příležitostí, jednou z hlavních je posílení autonomie veřejných vysokých škol, zvláště pak autonomie ekonomické, nalezení možné shody u politické reprezentace ke změnám v systému financování vysokého školství a s tím související příliv prostředků ze soukromých zdrojů, snížení nerovností v přístupu k vysokoškolskému vzdělávání, účinnější alokace finančních prostředků se zřetelem

na typ poskytovaných služeb, větší účast vysokoškolských institucí v oblasti dalšího vzdělávání, možnosti užšího propojení kvalitativního výzkumu a vývoje s terciárním vzděláváním, zvýšení mezinárodní spolupráce v rámci vysokých škol;

- za slabé stránky v našem současném vysokoškolském systému lze označit nedostatečný objem finančních prostředků pro sektor vysokého školství, nízké procento dospělého obyvatelstva s vysokoškolským vzděláním s velkými rozdíly mezi věkovými skupinami, vysoké procento nedokončení studia (nejvíce těch technicky zaměřených), disharmonie mezi poptávkou po absolventech na pracovním trhu a uchazeči vybraného studia, vysoká závislost na veřejných zdrojích, u některých vysokých škol pouze formální přizpůsobení studia v souladu s Boloňským procesem;
- možnými hrozbami pak mohou být pokles množství finančních prostředků ze státního rozpočtu pro veřejné vysoké školy, neochota významné části vysokých škol přijmout potřebu větší diverzifikace systému, možné snížení konkurenceschopnosti vysokoškolského vzdělávání s důsledky na konkurenceschopnost celé ekonomiky či nesprávné využití prostředků v rámci operačních programů v posilování výzkumu a vývoje na vysokých školách.⁸⁷

Velký nárůst počtu studentů veřejných vysokých škol v uplynulých desetiletích se netýkal jen České republiky, ale i řady států Evropy. Tato skutečnost znamenala v České republice výrazné zvýšení zátěže veřejného rozpočtu. To přispělo k důkladnějšímu sledování využití vynaložených finančních prostředků státem a zároveň to vedlo k hledání nových finančních zdrojů. V posledních několika letech se lze stále častěji setkávat s pojmy jako diverzifikace zdrojů či vícezdrojové financování veřejných vysokých škol. Neznamená to nic jiného než možné způsoby získání dalších, doplňkových finančních prostředků pro vysoké školy. Nejčastěji zmiňovanými a diskutovanými zdroji financování ze soukromého sektoru jsou především zavedení finanční spoluúčasti studentů a zvýšení spolupráce s podnikatelskými subjekty.⁸⁸

Se současným způsobem financování souvisí i problematika následného uplatňování absolventů vysokých škol na trhu práce. Na pracovním trhu v naší zemi existuje na jedné straně převis absolventů určitých oborů (ekonomických) a na druhé straně nedostatek absolventů oborů jiných (technických). Proto by mělo být snahou každé vysoké školy

⁸⁷ MATĚJŮ, Petr. *Bílá kniha terciárního vzdělávání*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2009, 74 s. ISBN 978-80-254-4519-8.

⁸⁸ KOUCKÝ, Jan a kol. *České vzdělání: Strategie rozvoje lidských zdrojů při vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Sdružení pro vzdělávací politiku, 1999, 88 s. ISBN 80-211-0312-4.

sledovat uplatnitelnost svých absolventů. Sledovat uplatnitelnost absolventů na trhu práce by měl také stát jako poskytovatel finančních prostředků. Uplatnitelnost by měla být důležitým hlediskem při akreditacích, v činnosti samotných veřejných vysokých škol, a především také kritériem pro financování. Z tohoto důvodu by bylo dobré, kdyby v České republice byla vypracována relevantní analýza trhu práce.⁸⁹

4.1.1. Návrhy úprav kritérií při rozdělování státních příspěvků a dotací

Způsob, jakým dochází k rozdělování příspěvků a dotací z veřejného rozpočtu, se řídí Pravidly pro poskytování příspěvku a dotací VVŠ a Zásadami a pravidly financování VVŠ. Jedná se o každoročně aktualizované dokumenty Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Na základě těchto pravidel a zásad se největší část finančních prostředků rozděluje mezi veřejné vysoké školy podle tzv. normativu (jedná se až o 80%). Zbylá část (cca 20%) je rozdělena na základě kvalitativních ukazatelů. Jednotlivé ukazatele jsou popsány v kapitole 3.3. A jelikož je daleko snadnější a rychlejší upravit zásady a pravidla financování než učinit legislativní změny, v následujících podkapitolách jsou uvedeny návrhy některých úprav.⁹⁰

4.1.1.1. Financování pouze standardní doby studia (SDS)

V České republice v současnosti platí, že stát poskytuje finanční prostředky i na studenty studující o jeden rok déle než je standardní doba studia v akreditovaných bakalářských a magisterských programech. Tento fakt s sebou přináší určité nežádoucí důsledky, neboť stávající systém nemotivuje studenty ke včasnému dokončení vysoké školy. Naopak to může být motivující pro samotné školy, aby komplikovaly studentům studium a ony tak mohly čerpat normativ. Právě zkrácení doby pouze na standardní dobu studia může zvýšit studijní motivaci studentů. Podle propočtů Národní ekonomické rady vlády z roku 2012 by tato úprava přinesla úspory ve výši 900 mil. korun ročně a tyto peníze by mohly být využity např. na navýšení normativů na studenta ve SDS.

Pokud by ale došlo k takové změně, muselo by se počítat i s případy, kdy by jednoduše nebylo možné dostudovat včas např. z důvodu delší nemoci či jiné závažné

⁸⁹ BRYNDOVÁ, Lucie. Jak vidí politici budoucnost českého školství?. *EkonTech.cz: časopis pro studenty techniky a ekonomie*. 2013, č. 7.

⁹⁰ Námetky k racionalizaci financování vzdělávací činnosti veřejných vysokých škol. In: *NERV* [online]. 2012 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/NERV_DanielMunich_Normativy_NERV_TK.pdf

komplikace nebo v důsledku zahraničních výjezdů studentů. U takovýchto prokázaných případů by mohlo být zachováno proplácení normativu po SDS + 1 rok.⁹¹

4.1.1.2. Výrazné snížení podílu zapisovaných studentů

Další možnou úpravou ve stávajícím systému je dosáhnout v horizontu 5 – 7 let snížení podílu zapisovaných studentů v akreditovaných bakalářských, magisterských a navazujících magisterských studijních programech. Současný systém financování veřejných vysokých škol nutí školy přijímat příliš vysoké počty studentů, aby na ně získaly vázaný normativ. Tím dochází ke snižování nároků a požadavků na uchazeče a na vysoké školy se dostávají i lidé, kteří nemají odpovídající studijní dispozice. Tuto situaci nedokázal za posledních zhruba 10 let odpovídajícím způsobem řešit ani stát. Důsledkem toho má dnes Česká republika v porovnání s ostatními zeměmi extrémně vysokou průměrnou dobu dokončeného studia a vysoké náklady na jedno celé ukončené studium. To pak vede k nežádoucímu snižování normativu na studenta za rok, což je mnohdy po právu vysokými školami kritizováno.

Počátkem 90. let šlo na vysoké školy asi 15% věkové skupiny, přičemž se studovaly čtyř až šestileté akreditované magisterské studijní programy. Současnost je taková, že na vysoké školy přichází přibližně 60% studentů z populačního ročníku⁹². To představuje čtyřnásobný nárůst oproti původnímu stavu. Na základě těchto skutečností by měl stát finanční regulací podíl financovaných studentů bakalářských a zejména magisterských studijních programů zredukovat.⁹³

4.1.1.3. Výraznější zohledňování kvality vzdělávacích programů

Podpora kvalitních vzdělávacích programů by se měla stát jednou z hlavních priorit, které by měla být ze strany státu věnována značná pozornost. Stávající systém je dnes nastaven tak, že i studijním programům nejnižší akreditované kvality se dostává

⁹¹ Náměty k racionalizaci financování vzdělávací činnosti veřejných vysokých škol. In: *NERV* [online]. 2012 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/NERV_DanielMunich_Normativy_NERV_TK.pdf

⁹² Na VŠ hned po maturitě nastupuje cca 55% maturantů a maturanti dnes představují cca 70% věkového ročníku. Na VŠ tedy hned po skončení střední školy nastupuje cca 40% věkové kohorty. Část maturantů však na VŠ nastoupí v dalších letech po maturitě a proto se zde uvádí odhadovaný nástup cca 60% věkového ročníku. Zdaleka ne všichni zapsaní ale dostudují, takže lze odhadovat, že ze současných 19 letých bude mít ve věku 30-35 let VŠ vzdělání cca 50-55%.

⁹³ Náměty k racionalizaci financování vzdělávací činnosti veřejných vysokých škol. In: *NERV* [online]. 2012 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/NERV_DanielMunich_Normativy_NERV_TK.pdf

prostřednictvím normativů podobných finančních prostředků jako studijním programům špičkové kvality na mezinárodní úrovni. Za současné téměř rovnostářské normativní podpory je pravděpodobnost vzniku takových pracovišť minimální. Možným řešením by mohly být např. hodnotící komise, které by podle stanovených kritérií hodnotily konkrétní studijní program. Na základě tohoto hodnocení by byla vysoké škole vyplacena finanční podpora. Nezbytnou součástí by byla rovněž průběžná kontrola, aby ve studijních programech nedocházelo ke snižování jejich kvality.

Již dnes existují ukazatele kvality, ale ty se mohou jevit jako nedostatečné. Navíc váha těchto ukazatelů v normativech je i tak velmi nízká. Proto by mělo dojít minimálně ke zvýšení jejich důležitosti.⁹⁴

Zmíněné tři návrhy možných úprav v systému financování veřejných vysokých škol v rámci pravidel a zásad financování veřejných vysokých škol jsou jen zlomkem z mnoha návrhů, o kterých by se dalo uvažovat jako o alespoň částečném řešení současné situace v systému financování. Tyto návrhy by měly sloužit jako motivace pro všechny veřejné vysoké školy k dosahování kvality a ne k nabírání a udržování co nejvyššího počtu studentů. Zároveň by měly motivovat i studenty k uváženějšímu výběru vysoké školy a v neposlední řadě posílit dodržování pravidel studia. Současný systém se může totiž mnohdy jevit jako neefektivní s řadou nežádoucích motivací.

4.1.2. Zavedení finanční spoluúčasti studentů

Zvyšující se počty studentů a současně se zvyšující zatížení veřejných financí vede nutně k hledání i jiných zdrojů než doposud využívaných. Pokud pomineme méně významné zdroje, jakými jsou poskytnuté dary vysokým školám, mezinárodní granty a půjčky, představují příjmy od studentů, resp. domácností nejdůležitější alternativní zdroj financování. Možnými zdroji příjmu samotného studenta mohou být kromě finančních prostředků poskytnutých rodinou také práce během studia, podpora od zaměstnavatele nebo univerzity, ale také dary od nadací, charitativních fondů apod. V souvislosti se zavedením školného je možno vzít v úvahu i budoucí výdělků studenta, tudíž dalším jeho příjmem je půjčka s odloženým splácením.

⁹⁴ Námetky k racionalizaci financování vzdělávací činnosti veřejných vysokých škol. In: *NERV* [online]. 2012 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/NERV_DanielMunich_Normativy_NERV_TK.pdf

Možným argumentem, kterým lze zavedení školného zdůvodnit, je, že se student stává v podstatě zákazníkem vysoké školy. Jako zákazník má tedy značný zájem o kvalitní služby (vzdělávání), kterých se mu za jeho peníze dostává. V důsledku toho si student pečlivěji vybírá vysokou školu, neboť za své investované peníze chce dostat to nejlepší. Jde mu tedy o co největší návratnost své investice v podobě získaných znalostí a dovedností zakončenou získáním vysokoškolského titulu.

Existuje mnoho obměn školného mezi jednotlivými státy a stejně tak i jeho výše, kterou každý student musí zaplatit. Ve vyspělých zemích, kde je školné zavedeno, se částka, jíž student musí uhradit, pohybuje kolem 20% skutečných nákladů na výuku. V souvislosti s tím jsou na podporu studentů poskytovány různé granty, půjčky, či dokonce kombinace obojího. Zde je často využíván australský model HECS (Higher Education Contribution Scheme), kdy je možné ze zákona zaplatit školné až v okamžiku absolventem dosažené určité hranice příjmu. Tzn., že celková doba splácení není přesně známa a primárně závisí na dosažených výdělcích absolventa.

Další variantou je ale i klasická půjčka s komerčním úrokem. Studující osoba si vypůjčí peníze před začátkem studia a se splácením začne po jeho ukončení. Tento druh půjčky s sebou ale nese určitá rizika jak pro studenta, tak pro banku poskytující půjčku. Pro studenta tehdy, zadluží-li se, ale vysokou školu nakonec nedostuduje a nezíská tak vysokoškolské vzdělání, z pohledu banky rizikovost vychází z dlouhodobé a rizikové půjčky, nadto ještě bez obvyklého ručení (např. ručení nemovitostí).

Posledním zmíněným způsobem podpory studentů je tzv. smlouva o lidském kapitálu, využívaná především u společností v USA. V naší zemi docela neznámý nástroj finanční podpory funguje v podstatě jako akcie vypsaná na výkon studenta po absolvování. Daný subjekt půjčí studentovi potřebnou částku na studium a student se smlouvou zaváže, že po úspěšném dokončení vysoké školy bude po dobu uvedenou ve smlouvě platit určité procento z příjmu investorovi. Pokud má tedy absolvent vysoké příjmy, investor z toho těží, a naopak.⁹⁵

⁹⁵ URBÁNEK, Václav. *Financování vysokého školství*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007, 163 s. ISBN 978-80-245-1313-3.

4.1.2.1. Neúspěšné legislativní návrhy na zavedení školného na vysokých školách v ČR

V oblasti financování veřejných vysokých škol dnes existují dva základní světové přístupy. Tím prvním je financování terciárního vzdělávání založený na hrazení nákladů na vzdělávání z veřejného rozpočtu. Tento přístup je uplatňován v současné době nejen Českou republikou, ale také v Dánsku, Finsku či Německu. Přístup druhý počítá s částečnou finanční spoluúčastí ze strany příjemců vzdělávání, tedy studujících. Zmíněný přístup je uplatňován např. v Belgii, Francii, Nizozemí, Rakousku, Velké Británii a v mnoha dalších zemích.⁹⁶

Diskuze o zavedení školného na českých vysokých školách nás v podstatě provází od vzniku samostatné České republiky. Vášnivě diskuze se vedou nejen mezi politiky a představiteli vysokých škol, ale odlišné názory panují i u široké veřejnosti a také studentů samotných. Naposledy vyvolal vlnu nevole k zavádění finanční spoluúčasti studentů na financování vysokých škol návrh poslance Petra Matějů v roce 2009, tzv. Bílá kniha terciárního vzdělávání. Ta se setkala s negativními ohlasy především u studentů, ale i u značné části veřejných vysokých škol. Proti tomuto návrhu se konaly také protestní akce.

S prvními návrhy na zavádění školného jsme se mohli setkat ale již mnohem dříve. Prvním uceleným návrhem byl tzv. „Botlíkův zákon“ z roku 1993, který vycházel z tzv. australského modelu doporučeného OECD a Světovou bankou. Podle tohoto modelu by bylo školné stanoveno jako poměrná část normativu pro daný obor. Uchazeč pak mohl školné uhradit přímo (motivací zde byla sleva), nebo měl možnost odkladu formou bezúročné půjčky od státu. V takovém případě by začal půjčku splácet až po dosažení určitého příjmu procentuální částkou, a to tak dlouhou, dokud by celý dluh vůči státu neuhradil. Tento zákon nakonec zůstal pouze ve formě věcného návrhu.

Dalším pokusem o zavedení finanční spoluúčasti studentů na financování byl návrh zákona o vysokých školách z roku 1995, který počítal s možností bankou poskytnutých garantovaných úvěrů od státu. Počítal rovněž se snížením nebo prominutím školného v odůvodněných případech. Tento návrh byl sice předložen ke schválení, ale byl vrácen k přepracování a tím to v podstatě skončilo. O zhruba tři roky později byl další pokus o zavedení školného spojen s přípravou vysokoškolského zákona. Ten ale ztroskotal na odmítavém postoji vysokých škol. Těm vadilo především to, že by se dotace na vzdělávací

⁹⁶ Financování vysokého školství de lege ferenda: Otázka zavedení školného je, byla a vždy bude velice diskutabilní téma, což potvrzuje minulost i současnost. *Všechno: Časopis českých právníků* [online]. 2012 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://casopis.vsehrd.cz/2012/03/financovani-vysokeho-skolstvi-de-lege-ferenda/>

činnost právě o školné vůbec nezvýšila. Poté vzniklo nezávisle na sobě několik odborných skupin, jež se financováním vysokého školství zabývaly. Zavedení školného se také opět objevilo v doporučení OECD a Světové banky. Tak započaly práce na novém věcném záměru finanční spoluúčasti studentů na financování svého vzdělávání.

Dalším návrhem zabývajícím se touto problematikou byl návrh pracovní skupiny v čele s poslancem Petrem Matějů. Tento návrh počítal s diferencovaným školným v určitém rozmezí, které by si určovala sama vysoká škola. Vybrané školné by pak nesnižovalo dotaci od státu, jak tomu bylo v jednom z předcházejících návrhů, ale bylo by příjmem právě vysoké školy. Návrh však nepočítal s bezúročnými ani státem garantovanými půjčkami, ale byla by stanovena určitá maximální výše úroků z těchto půjček pro studenty. Doba a výše splátek by se odvíjela od budoucího příjmu absolventa.⁹⁷

Zatím posledním návrhem prosazujícím školné na vysokých školách v naší zemi byl již jednou zmíněný koncepční dokument, tzv. Bílá kniha terciárního vzdělávání z roku 2008. Tento dokument představoval základ pro legislativní změny pro nadcházejících deset let. Na rozdíl od návrhu v předchozím odstavci byl tento dokument komplexnější a více se podobal australskému modelu. Byl postaven na čtyřech základních pilířích a jedním z nich bylo právě zavedení školného na českých vysokých školách. Nakonec tento návrh jako všechny předchozí skončil neúspěšně a školné zavedeno nebylo.⁹⁸

4.1.3. Zvýšení spolupráce veřejných vysokých škol a soukromého sektoru

Druhým významným zdrojem finančních prostředků pro veřejné vysoké školy v rámci diverzifikace se jeví spolupráce vysokoškolských institucí s podnikatelskou sférou. Hlavním účelem diverzifikace zdrojů je mimo jiné i zvýšení efektivity jejich vynakládání a také zajišťování vyšší kvality a důležitosti poskytování vzdělávání. Proto může být spolupráce vysokých škol a soukromých subjektů přínosem pro obě strany.⁹⁹

Spolupráce mezi veřejnými vysokými školami a podnikatelským sektorem není ve světě, ale ani u nás ničím novým. Podle studie The State of European University-Business

⁹⁷ O školném se v České republice uvažuje už skoro deset let. In: *Isea* [online]. 2002 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.isea-cz.org/Aktuality/Posledn%C3%AD%C4%8DI%C3%A1Inkyakoment%C3%A1%C5%99e/tabid/64/articleType/ArticleView/articleId/764/Default.aspx>

⁹⁸ Financování vysokého školství de lege ferenda: Otázka zavedení školného je, byla a vždy bude velice diskutabilní téma, což potvrzuje minulost i současnost. *Všehrd: Časopis českých právníků* [online]. 2012 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://casopis.vsehrd.cz/2012/03/financovani-vysokeho-skolstvi-de-lege-ferenda/>

⁹⁹ KOUCKÝ, Jan a kol. *České vzdělání: Strategie rozvoje lidských zdrojů při vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Sdružení pro vzdělávací politiku, 1999, 88 s. ISBN 80-211-0312-4.

Cooperation zpracované v letech 2010–2011 není celková úroveň spolupráce v Evropě mezi vysokými školami a firmami příliš pokročilá, v České republice je pak lehce podprůměrná. V naší zemi se nedostává ze strany státu zmíněné spolupráci takové podpory, jaké by bylo potřeba, a je uskutečňována spíše jen ve formě strategických dokumentů, jimiž jsou např. Strategie lidských zdrojů pro Českou republiku či Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol pro období 2011 – 2015.¹⁰⁰

V posledních letech se však toto téma dostalo do povědomí právě v souvislosti s vícezdrojovým financováním veřejných vysokých škol. Existuje několik druhů spolupráce mezi vysokoškolským a podnikatelským sektorem. Jednou z nejdůležitějších a pro vysoké školy finančně významnou je výzkumná a vývojová činnost. Ta představuje výzkum a vývoj prováděný vysokými školami pro podnikatelské subjekty na základě zakázky. Při této spolupráci tak dochází k tvorbě znalostí.

Dalším druhem spolupráce, při které však dochází k přenosu znalostí, je např. konzultační činnost akademických odborníků nebo dokonce celých týmů pro konkrétní podniky. Právě konzultační činností začíná mnoho společných projektů mezi vysokými školami a soukromým sektorem. Do této skupiny spolupráce patří také patenty či užité vzory, kdy právě výzkumnou činností na vysokých školách dochází k vývoji nových postupů či výrobků a na základě patentu je poskytnut podnikatelským subjektům, které o ně projeví zájem.

Zajímavou kategorií představují i tzv. spin-off společnosti, které mohou být založeny studenty či akademiky vysoké školy, nebo i společně. Jednou z možností je kapitálová účast samotné vysoké školy, která může založené subjekty v určité fázi nabídnout k prodeji případným zájemcům. Tyto vytvořené společnosti mohou také za zvýhodněných podmínek působit v podnikatelských inkubátorech nebo se mohou přesunout do vědecko-technologických parků. U spin-offu může být provázanost vysoké školy a podniku různá.¹⁰¹

Obchodní společnosti jako budoucí zaměstnavatelé by měly podporovat nejen samotné veřejné vysoké školy, ale individuálně i jednotlivé studenty (např. formou stipendií). V České republice již existují veřejné vysoké školy, které spolupracují s podnikatelskými subjekty z různých odvětví. Jako příklad lze uvést Technickou univerzitu v Liberci či Vysokou školu

¹⁰⁰ Spolupráce vysokých škol v Evropě s podnikatelskou sférou. In: *Vysoké školství ve světě* [online]. 2012 [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: <http://vsmonitor.wordpress.com/2012/09/12/spoluprace-vysokych-skol-v-evrope-s-podnikatelskou-sferou/>

¹⁰¹ Spolupráce vysokých škol a aplikační sféry: základní stavební kamen společnosti postavené na znalostech a inovacích. In: *Podnikatel.cz* [online]. 2011 [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/pr-clanky/spoluprace-vysokych-skol-sfery-kamen-spolecnosti/>

báňskou – Technickou univerzitu Ostrava. Tato spolupráce, označovaná též jako doplňková činnost vysokých škol, jim přináší ročně několikamilionový zisk. Dalším přínosem pro vysoké školy je i zpětná vazba, kterou spolupráce s podniky přináší, neboť umožňuje identifikovat slabá místa, na nichž lze dále pracovat. Velmi důležitá je také podpora státu v posilování zájmu soukromých subjektů poskytovat veřejným vysokým školám finanční prostředky, a to vytvořením vhodných legislativních podmínek především v daňové oblasti. Jako příklad lze uvést daňové odpočty nákladů na výzkum zadaný škole (v současnosti je to možné, pouze pokud výzkum probíhá přímo v podniku).¹⁰²

Velký přínos představuje využití výzkumu probíhajícího na vysokých školách především pro malé a střední firmy, které by tak mohly ušetřit finanční prostředky na vlastní výzkumné pracovníky a na samotné pracoviště. V takovém případě by jim stačil malý počet lidí, kteří by tvořili základní principy inovací a samotné vývojové provedení by přenechali výzkumným a vývojovým pracovníkům vysoké školy. Tento model spolupráce je výhodný pro obě spolupracující strany. Pro malé podnikatelské subjekty je finančně výhodnější zaplatit si výzkumnou a vývojovou činnost prováděnou pracovníky a studenty vysokých škol, než udržovat a modernizovat vlastní výzkumné pracoviště. Pro samotné veřejné vysoké školy pak tyto projekty představují nemalé finanční prostředky do jejich rozpočtů.

4.2. Financování vybraných veřejných vysokých škol a jejich srovnání

Tato kapitola je věnována způsobu financování dvou konkrétních veřejných vysokých škol. Obě univerzity se nacházejí v Moravskoslezském kraji. První z nich je Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (VŠB-TUO), jejíž podstatu tvoří převážně technicky zaměřené obory. Druhou zvolenou veřejnou vysokou školou je Slezská univerzita v Opavě (SLU), která vyučuje naopak netechnické obory. Tyto dvě vysoké školy byly vybrány pro své odlišné studijní zaměření, velikost, počet studentů a další hlediska.

4.2.1. Srovnání VŠB-TUO a SLU

Pokud jde o srovnání VŠB-TUO a SLU, jedná se o dvě zcela odlišné univerzity. Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava je vysokoškolskou institucí s dlouholetou historií. Zaměření studia je převážně technického směru, např. strojírenství,

¹⁰² KUČEROVÁ, Karolína. Spolupráce vysokých škol a firem stále vázne. *Časopis Týden* [online]. 2007 [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: <http://www.isea-cz.org/Aktuality/Posledn%C3%AD%C4%8DI%C3%A1Inkyakoment%C3%A1%C5%99e/tabid/64/articleType/ArticleView/articleId/196/Spoluprce-vysokch-kol-a-firem->

stavebnictví, elektrotechnika apod. Nabízí všechny stupně akreditovaných studijních programů (bakalářský, magisterský, doktorský).

K poslednímu dni roku 2012 nabízela univerzita 124 profilových akreditovaných studijních programů, ve kterých studovalo téměř 21 tis. studentů, z toho téměř 14,5 tis. studentů v prezenční formě. Počet absolventů v tomto roce byl 5 506, z toho 5 339 v bakalářských a magisterských studijních programech a 167 úspěšně absolvovalo doktorské studium. Pokud jde o počet neúspěšných studentů, bylo jich v roce 2012 srovnatelně s počtem studentů, kteří studium dokončili. Z těchto údajů vyplývá, že v poměru k celkovému počtu studujících každý čtvrtý studium nedokončí. Akademických pracovníků v tomto roce působilo na univerzitě 1 030 a znamená to, že na jednoho takového pracovníka připadá přibližně 20 studentů.

Podle poslední zveřejněné výroční zprávy za rok 2012 se celkové příjmy univerzity rovnaly částce 2 438 882 tis. Kč.¹⁰³

Slezskou univerzitu v Opavě lze považovat naopak za poměrně mladou univerzitu, která vznikla až po roce 1989. Jejím zaměřením jsou spíše humanitní a společenské vědy, jako například filozofie, politologie, sociologie apod. Stejně jako VŠB-TUO nabízí bakalářské, magisterské a doktorské studijní programy. Skládá se ze čtyř fakult (resp. 3 fakulty + 1 ústav), z nichž jedna má působiště v Karvině.

Podle výroční zprávy nabízela univerzita k 31. 12. 2012 63 akreditovaných studijních programů, tedy zhruba o polovinu méně než VŠB-TUO. Ke zmíněnému datu studovalo na univerzitě téměř 8 tis. studentů. Počet studentů, kteří v tomto roce úspěšně absolvovali studium, bylo 2 087. Stejně jako u VŠB-TUO se počet absolventů v daném roce podobá počtu těch, kteří studium ukončili. Proto i u SLU platí, že studium na této škole nedokončí každý čtvrtý student. Výrazný rozdíl mezi oběma univerzitami je v počtu akademických pracovníků. SLU jich má ve srovnání s výše zmíněnou univerzitou pouze 263 a po přepočtu těchto pracovníků na počet studentů vychází přibližně 30 studentů na jednoho akademického pracovníka.

Slezská univerzita disponovala dle údajů z výroční zprávy za rok 2012 celkovými příjmy 561 759 tis. Kč. Ve srovnání s VŠB-TUO jsou příjmy SLU téměř pětinasobně nižší.¹⁰⁴

¹⁰³ *Výroční zpráva o činnosti VŠB-TUO za rok 2012.* Dostupné z: <http://www.vsb.cz/cs/univerzita/historie-osobnosti/>

¹⁰⁴ *Výroční zpráva o činnosti SLU za rok 2012.* Dostupné z: <http://www.slu.cz/slu/cz/dokumenty>

Pro lepší přehlednost jsou statistické údaje o obou univerzitách zpracovány v tabulce 4.1.

Tabulka 4.1 Srovnání základních parametrů univerzit

Základní údaje / VŠ	VŠB-TUO	SLU
Vznik	1945 ¹⁰⁵	1991
Zaměření studia	technické ¹⁰⁶	netechnické
Poskytované akreditační studijní programy	bakalářské, magisterské, doktorské	bakalářské, magisterské, doktorské
Počet fakult (ústavů)	7 + 1 ¹⁰⁷	4
Počet akreditovaných studijních programů (stav k 31. 12. 2012)	124	63
Počet studentů v akreditovaných studijních programech celkem (stav k 31. 12. 2012)	20 850	7 952
Počet neúspěšných studentů celkem (období od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2012)	5 072	2 079
Počet absolventů celkem (období od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2012)	5 506	2 087
Počet akademických pracovníků	1 030	263
Celkové příjmy na běžnou činnost (za rok 2012)	2 438 882 000 Kč	561 759 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

4.2.1.1. Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (VŠB-TUO)

Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava užívá tohoto názvu od roku 1993. Před tímto rokem byl její název pouze Vysoká škola báňská a ve svých počátcích působila v Příbrami, odkud byla později přemístěna. Historie univerzity je velmi dlouhá a bohatá. V současnosti tvoří univerzitu 7 fakult, jejíž nejmladší je Fakulta bezpečnostního inženýrství, která vznikla v roce 2002. Výčet oborů na VŠB-TUO je velice obsáhlý a poskytuje bakalářské, magisterské, ale i doktorské akreditované studijní programy. Na všech

¹⁰⁵ Datum přestěhování VŠB z Příbrami do Ostravy (vznik první fakulty ale již v roce 1716).

¹⁰⁶ Výjimku tvoří Ekonomická fakulta (EKF).

¹⁰⁷ 7 fakult + univerzitní studijní programy – mechatronika, nanotechnologie (nespadají pod existující fakulty).

fakultách probíhá a dále se rozvíjí bohatá vědeckovýzkumná činnost, přispívající ke zkvalitnění vzdělávání na univerzitě.¹⁰⁸

Financování vzdělávací činnosti VŠB-TUO z veřejných zdrojů

VŠB-TUO si svůj rozpočet podle zákona sestavuje na kalendářní rok a podle něj také hospodaří. Tato část práce se zabývá pouze financováním vzdělávací činnosti na univerzitě. Nejdůležitější příjem univerzity tvoří příspěvek ze státního rozpočtu na vzdělávací a vědeckou, výzkumnou, vývojovou, uměleckou nebo další tvůrčí činnost, především pak příspěvek z rozpočtového okruhu I (vypočítán podle ukazatele A + ukazatele K). Podle Pravidel pro poskytování příspěvku a dotací pro VVŠ váha ukazatele A představovala v roce 2012 80% rozpočtového okruhu 1 a ukazatele K pouze 20%. V posledních dvou letech došlo k úpravě poměru těchto ukazatelů na 77,5% (ukazatel A) : 22,5% (ukazatel K). Pro srovnání financování VŠB-TUO z kapitoly MŠMT v letech 2012 – 2014 jsou využity data z Rozpisů rozpočtu vysokých škol pro léta 2012 – 2014 a výroční zpráva za rok 2012.

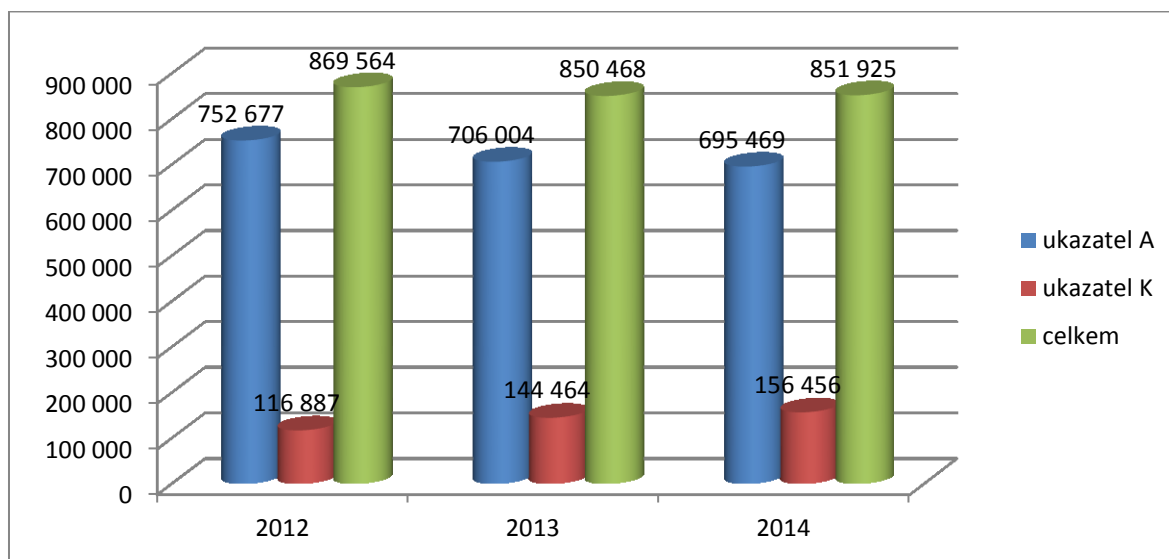
K analýze celkového financování VŠB-TUO na její vzdělávací činnost byla použita poslední zveřejněná výroční zpráva o hospodaření za rok 2012. Podle ní byly univerzitě poskytnuty finanční prostředky na vzdělávací činnost ve výši 1 108, 893 mil. Kč, z toho 1 068 605 mil. Kč na neinvestiční činnost a 40, 288 mil. Kč na investiční činnost. Největší část prostředků jsou získané z MŠMT, následují prostředky ze zahraničí a nejmenší část prostředků je poskytována z územních rozpočtů. Skutečná použitá částka byla v roce 2012 ve výši 1 099, 439 mil. Kč. Zbylé prostředky byly vráceny MŠMT a Statutárnímu městu Ostrava.¹⁰⁹

Níže jsou uvedeny a blíže popsány poskytnuté finanční prostředky z rozpočtu MŠMT dle jednotlivých ukazatelů v letech 2012 – 2014.

¹⁰⁸ ADAMČÍK, Stanislav a Miloš ZDRAŽIL. *K rozvoji vysokého školství na severní Moravě a ve Slezsku: příspěvky k dějinám a současnosti Ostravy a Ostravska*. Ostrava: Sfinga, 1995. ISBN 0232-0967.

¹⁰⁹ *Výroční zpráva o hospodaření VŠB-TUO za rok 2012*. Dostupné z: <http://www.vsb.cz/cs/univerzita/historie-osobnosti/>

Graf 4.1 Finanční prostředky z MŠMT v rámci rozpočtového okruhu I do rozpočtu VŠB-TUO letech 2012 – 2014 (v tis. Kč.)

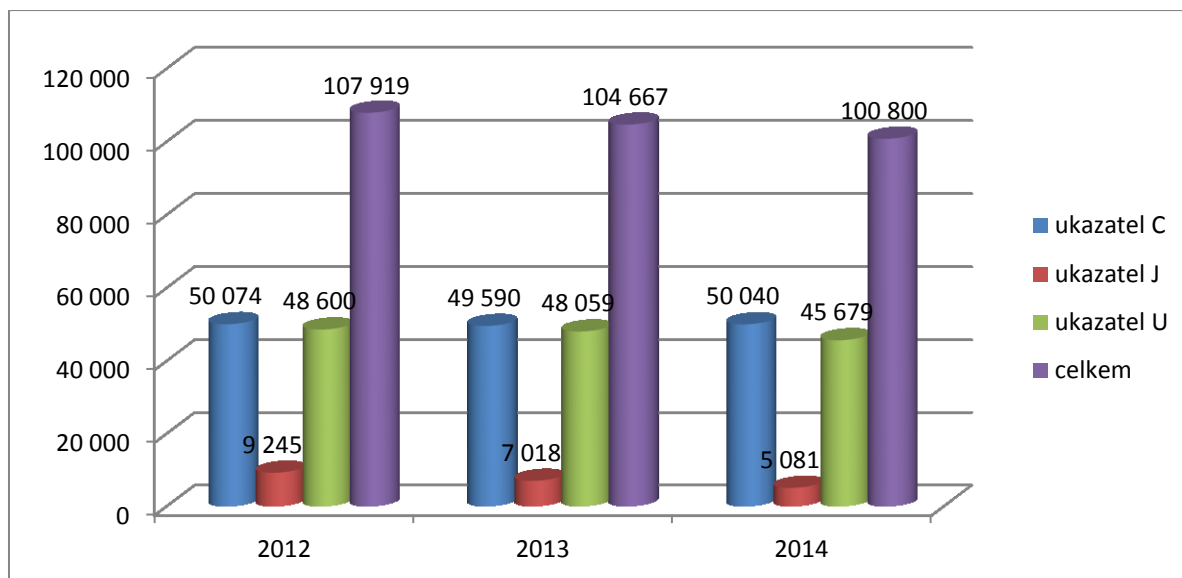
Zdroj: MŠMT, vlastní zpracování

Návrh rozpočtu institucionální části na rok 2012 pro všechny veřejné vysoké školy činil necelých 15,5 mld. Kč. Z této částky připadl VŠB-TUO podíl 5,62%, což představovalo téměř 870 mil. Kč. Tato suma finančních prostředků pro univerzitu byla rozdělena v poměru 6,08% podílu v rámci ukazatele A a 3,78% podílu v rámci ukazatele K. Pro léta 2013 a 2014 byl návrh rozpočtu pro veřejné vysoké školy navýšen zhruba o půl mld. Kč na necelých 16 mld. Kč. V roce 2013 došlo k mírnému poklesu celkového procentuálního podílu rozdělení finančních prostředků pro VŠB-TUO na 5,35%, a to v důsledku poklesu jejího celkového počtu normativních studentů. Jak je patrné z grafu 4.1, projevila se zde už i poměrová změna ukazatelů A a K (zminěno výše), ke které došlo od roku 2013, kdy se v důsledku toho hodnota ukazatele K navýšila. U návrhu rozpočtu na letošní rok se rozpočet pro veřejné vysoké školy o necelých 90 mil. Kč mírně navýšil. Celkový podíl určený pro VŠB-TUO činí pro rok 2014 v rámci institucionální části podíl velmi podobný tomu minulému, a to 5,33%. Jak je patrné i z grafu 4.1, dochází k postupnému snižování poskytnutých finančních prostředků v rámci ukazatele A a naopak částka poskytnutá v rámci ukazatele K se neustále zvyšuje.

Dalším významným zdrojem financí pro veřejné vysoké školy jsou dotace ze státního rozpočtu. Ty jsou poskytovány spolu s příspěvky např. v rámci rozpočtového okruhu II – podpora studentů, kde jsou zahrnuty i soukromé vysoké školy. V návrzích rozpočtu

pro vysoké školy byly vyčleněny ve sledovaných letech 2012 – 2014 podobné částky okolo 2,2 mld. Kč.¹¹⁰

Graf 4.2 Finanční prostředky z MŠMT v rámci rozpočtového okruhu II do rozpočtu VŠB-TUO v letech 2012 – 2014 (v tis. Kč.)

Zdroj: MŠMT, vlastní zpracování

Pokud se jedná o VŠB-TUO v grafu 4.2, je možné si povšimnout, že celková hodnota připadající na ukazatel C se v posledních třech letech výrazně nemění, což je dáno především stabilním počtem studentů v doktorském studiu na univerzitě a také ustálenou jednotkovou částkou připadající na jedno studium.

Odlišnou situaci je možné sledovat u ukazatele J, kdy výše dotace se odvíjí od počtu vydaných jídel v menzách vysokých škol za rok. Jelikož v posledních letech dochází k výraznému úbytku vydávaných jídel na VŠB-TUO, kdy za poslední vypočtené roky pro léta 2012 - 2014 poklesl počet vydaných jídel téměř o polovinu (cca z 515 tis. jídel na 283 tis. jídel), dochází v souvislosti s tím k poklesu výše dotace na stravování. Hodnota ukazatele J má tedy klesající tendenci.

Posledním sledovaným ukazatelem je ukazatel U, přičemž výše částky tohoto ukazatele mírně klesá. Jednotková sazba za poslední tři roky se výrazně nemění a její hodnota je cca 5 400 Kč. Pokles výše ukazatele je dán snižujícím se počtem studentů, kteří mají

¹¹⁰ Rozpis rozpočtu vysokých škol na rok 2014. In: *MŠMT* [online]. 2014 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/rozpis-rozpocet-vysokych-skol-na-rok-2014>

na ubytovací stipendium nárok. V roce 2014 se počet studentů mající nárok na stipendium oproti roku 2012 snížil zhruba o 600 studentů.

Další finanční příspěvky, převážně však dotace ze státního rozpočtu jsou poskytovány v rámci rozpočtového okruhu III – rozvoj vysokých škol, kde celková částka vyčleněná podle návrhu MŠMT pro vysoké školy činila za poslední sledované roky přibližně podobné částky okolo 1,2 mld. Kč. Z výroční zprávy za rok 2012 VŠB-TUO lze vyčíst, že poskytnuté finanční prostředky z okruhu Rozvoj vysokých škol (ukazatel G a I) činily téměř 108 mil. Kč.

Posledním rozpočtovým okruhem je Mezinárodní spolupráce a ostatní, jež tvoří nejmenší část v Rozpisu rozpočtu vysokých škol. V návrhu rozpočtu pro vysoké školy se však částka za poslední tři sledovaná léta zvýšila ze 401,5 mil. Kč na zhruba 590,5 mil. Kč pro VŠB-TUO. V roce 2012 univerzita čerpala dotaci prostřednictvím ukazatele D na podporu zahraničních studentů a mezinárodní spolupráce. Tyto poskytnuté finanční prostředky činily 10 162 tis. Kč. Podle výroční zprávy byla v tomto roce poskytnuta univerzitě dotace do Fondu vzdělávací politiky (ukazatel F) 10 422 tis. Kč.

Výše zmíněné finanční prostředky jsou uváděny bez finančních prostředků na programové financování, operační programy a VaV (věda a výzkum), ale v celkovém zhodnocení role veřejných prostředků pro VŠB-TUO jsou započteny všechny získané prostředky.¹¹¹

Zhodnocení role veřejných prostředků pro VŠB-TUO

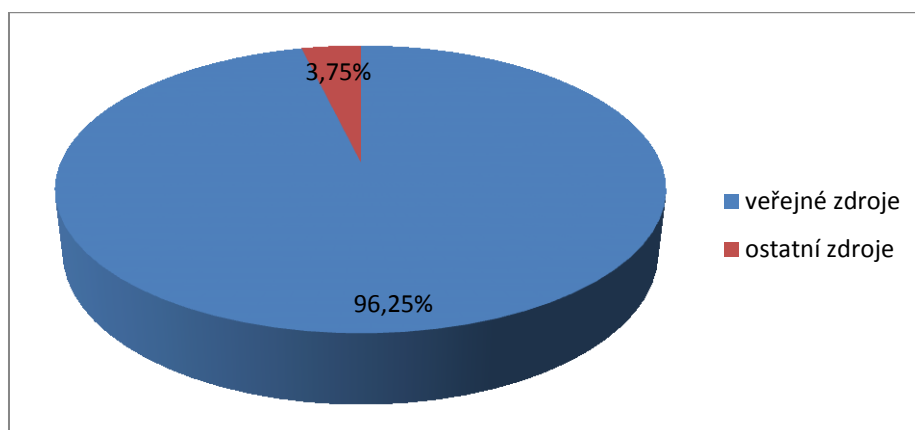
Tabulka 4.2 Zdroje financování – kapitálové prostředky (v tis. Kč.)

veřejné zdroje	943 217	96,25%
ostatní zdroje	36 733	3,75%
celkem	979 950	100,00%

Zdroj: výroční zpráva VŠB-TUO (2012), vlastní zpracování

¹¹¹ *Výroční zpráva o hospodaření VŠB-TUO za rok 2012.* Dostupné z: <http://www.vsb.cz/cs/univerzita/historie-osobnosti/>

Graf 4.3 Poměr veřejných a ostatních zdrojů na financování univerzity (v %)

Zdroj: výroční zpráva o hospodaření VŠB-TUO (2012), vlastní zpracování

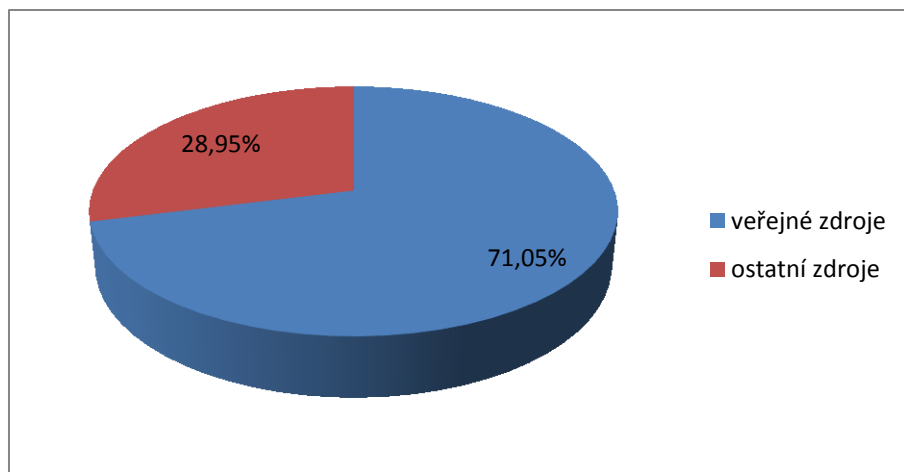
Jak se lze dočíst ve výroční zprávě univerzity z roku 2012, veřejné prostředky hrají významnou roli při jejím financování. Patrné je to především v oblasti poskytování finančních prostředků na kapitálové výdaje. Celkový podíl veřejných zdrojů na kapitálovém financování univerzity přesahuje 96% z celkových zdrojů a jen nepatrnou část 4% tvoří ostatní zdroje. V porovnání s přecházejícím rokem jde zhruba o 2% navýšení. Pro lepší přehlednost jsou údaje zpracovány v tabulce 4.2 a graficky znázorněny v grafu 4.3.

Tabulka 4.3 Zdroje financování – běžné prostředky (v tis. Kč.)

veřejné zdroje	1 732 828	71,05%
ostatní zdroje	706 054	28,95%
celkem	2 438 882	100,00%

Zdroj: výroční zpráva VŠB-TUO (2012), vlastní zpracování

Graf 4.4 Poměr veřejných a ostatních zdrojů na financování univerzity (v %)

Zdroj: výroční zpráva o hospodaření VŠB-TUO (2012), vlastní zpracování

Pokud jde o financování běžných výdajů, došlo v roce 2012 oproti předešlému roku ke snížení podílu veřejných prostředků na financování univerzity o téměř 3% na 71% podíl.

Rozdělení finančních prostředků mezi jednotlivé fakulty

Algoritmus rozpisu rozpočtu uvnitř VŠB-TUO odpovídá použitému algoritmu rozpisu rozpočtu z MŠMT. K úpravám v rozpočtech u jednotlivých fakult dochází v případě, že u některé z fakult dojde k zápornému rozdílu u poskytnutých financí v porovnání s předcházejícím rokem (viz tabulka 4.4).

Tabulka 4.4 Porovnání poskytnutých financí mezi fakultami v roce 2012 a 2013 (v tis. Kč)

Pracoviště	2012	2013	Rozdíl	Navýšení	Upraveno
FAST	60 317	51 915	-8 402	8 500	60 415
FBI	34 847	33 011	-1 836	2 000	35 011
FS	68 558	77 397	8 839	0	77 397
FEI	109 504	118 377	8 873	0	118 377
HGF	115 710	117 344	1 634	0	117 344
FMMI	72 065	72 407	342	1 000	73 407
EKF	122 338	122 476	138	1 200	123 676
KAT	57 747	53 323	-4 424	4 400	57 723
Celkem	641 086	646 250	5 164	17 100	663 350

Zdroj: www.vsb.cz/blog/cs/von05/?id=142

Tabulka vyjadřuje porovnání příjmů na jednotlivých pracovištích v letech 2012 a 2013. Finance, které jsou uvedeny ve sloupci „Navýšení“, byly poskytnuty rektoriátem z jeho Fondu provozních prostředků. Ušetřené finanční prostředky z tohoto fondu byly rozděleny tak, aby žádná z fakult na tom nebyla hůře než v předcházejícím roce. Z tabulky je patrné, že k největšímu rozdílu a zároveň navýšení došlo u Fakulty stavební (8,5 mil. Kč). Naopak u třech pracovišť (Fakulta strojní, Fakulta elektrotechniky a informatiky a Hornicko-geologická fakulta) nebylo nutné žádné navýšení.

Finanční politika VŠB-TUO v dalších letech

Podle výroční zprávy z roku 2012 univerzita nepočítá se zásadním snížením příspěvku na vzdělávací činnost. Ke snížení by však mohlo dojít např. v souvislosti s demografickým

vývojem populace či snižováním limitů počtu přijímaných studentů. Toto snížení by se dle informací uvedených ve zprávě mohlo vyrovnat pomocí výnosů, na které mají vliv kvantitativní ukazatele. Univerzita je také úspěšná v získávání finančních prostředků z operačních programů a těchto zdrojů by chtěla využívat i v budoucnu. Pro roky 2013 a 2014 nakoupila univerzita v rámci efektivního řízení elektrickou energii na komoditní burze. V rámci snižování nákladů dále využívá při veřejných zakázkách systém elektronických aukcí.¹¹²

4.2.1.2. Slezská univerzita v Opavě (SLU)

V České republice je Slezská univerzita jedinou veřejnou vysokou školou, která vznikla po politických změnách po roce 1989 bez možnosti navázání na nějakou již předtím existující fakultu. Její vznik souvisí s demografickým vývojem a rozvojem i vzdálenějších regionů, jakým je právě Slezsko. Založení SLU se datuje k 9. červenci 1991, kdy pod ní začaly spadat již téměř rok fungující Filozofická fakulta v Opavě a Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné. Slezská univerzita stejně jako VŠB-TUO nabízí bakalářské, magisterské a doktorské akreditované studijní programy. V roce 1999 vznikl vyčleněním z Filozoficko-přírodovědecké fakulty Matematický ústav, který má mimořádné postavením především v oblasti vědy a výzkumu. V roce 2008 byla založena zatím poslední fakulta (Fakulta veřejných politik).¹¹³

Financování vzdělávací činnosti SLU z veřejných zdrojů

Stejně jako VŠB-TUO či jiné veřejné vysoké školy, sestavuje i Slezská univerzita svůj rozpočet podle zákona na kalendářní rok. Aby bylo možné srovnat VŠB-TUO a SLU, bude rovněž tato část pojednávat pouze o financování vzdělávací činnosti, tentokrát však na Slezské univerzitě. Klíčovými zdroji do rozpočtu univerzity jsou opět, jako snad u všech veřejných vysokých škol, příspěvky a dotace ze státního rozpočtu. Pro srovnání financování SLU v Opavě v letech 2012 – 2014 jsou využita data z Rozpisů rozpočtu vysokých škol pro léta 2012 – 2014 a poslední zveřejněná výroční zpráva SLU za rok 2012.

Pro analýzu celkového financování vzdělávací činnosti univerzity byla použita poslední zveřejněná výroční zpráva z roku 2012. Dle údajů z výroční zprávy byly univerzitě

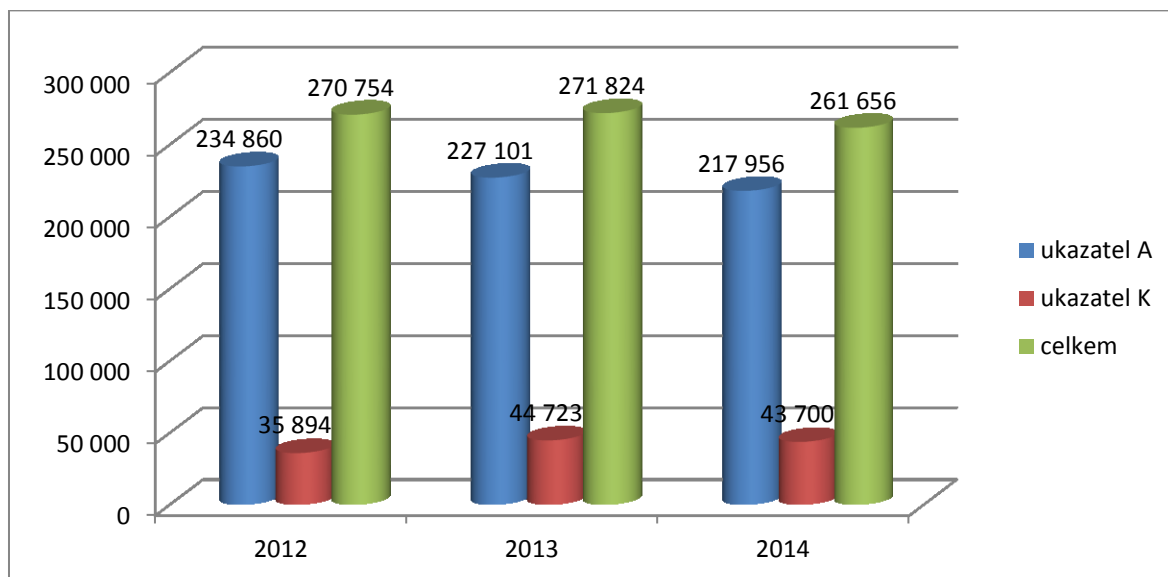
¹¹² Výroční zpráva o hospodaření VŠB-TUO za rok 2012. Dostupné z: <http://www.vsb.cz/cs/univerzita/historie-osobnosti/>

¹¹³ Vztahy s veřejností: Historie a současnost Slezské univerzity v Opavě. In: *Slezská univerzita v Opavě* [online]. 2011 [cit. 2014-04-03]. Dostupné z: <http://www.slu.cz/slu/cz/pr/historie>

poskytnuty finanční prostředky ve výši 335 692 tis. Kč. Z této částky připadlo 321 214 tis. Kč na neinvestiční činnost a zbylých 14 478 tis. Kč na investiční činnost. Největší část finančních prostředků byla z rozpočtu MŠMT, menší měrou se pak jednalo o prostředky ze zahraniční a podílely se i územní rozpočty. Poskytnuté finanční prostředky byly využity téměř všechny (335 691 tis. Kč).¹¹⁴

V následující části budou rozebrány finanční prostředky poskytnuté dle jednotlivých ukazatelů z rozpočtu MŠMT tak, jak jsou uvedeny v Rozpisech rozpočtů vysokých škol pro léta 2012 – 2014.

Graf 4.5. Finanční prostředky z MŠMT v rámci rozpočtového okruhu I do rozpočtu SLU letech 2012 – 2014 (v tis. Kč)

Zdroj: MŠMT, vlastní zpracování

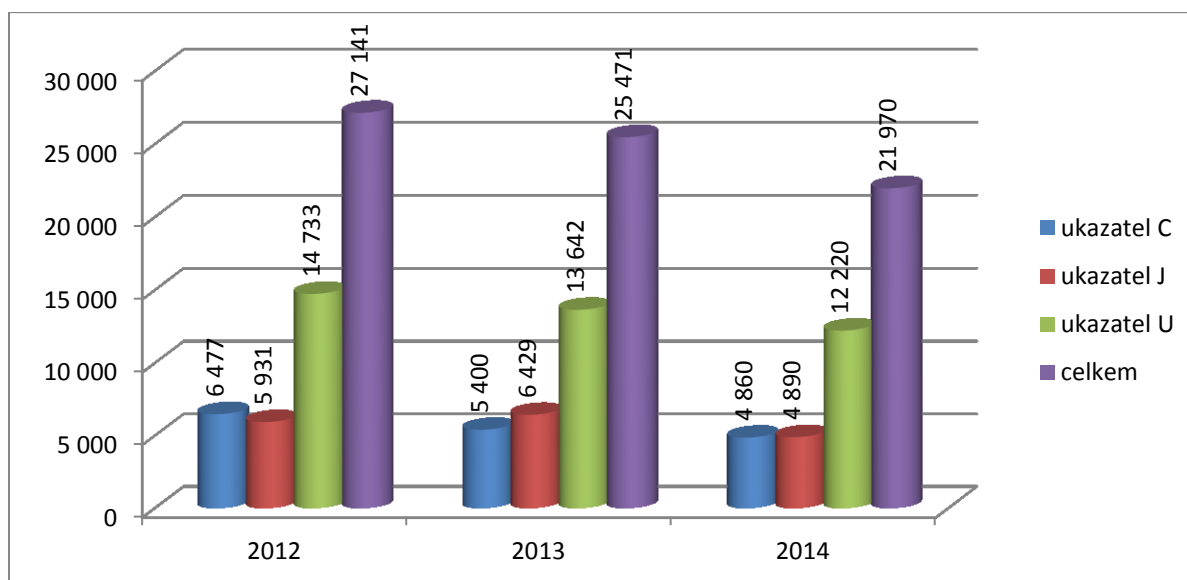
Jak je patrné z grafu 4.5, v roce 2012 připadl SLU podíl 1,75% z celkové částky pro institucionální část z kapitoly MŠMT (sem spadá ukazatel A a ukazatel K). Tento podíl necelých dvou procent představoval částku téměř 271 mil. Kč, což je v porovnání s VŠB-TUO skoro 3x méně. V následujícím roce se podíl na celkových prostředcích z MŠMT nepatrně snížil na 1,71% podíl. V součtu se ale finanční prostředky pro SLU nesnížily, neboť v roce 2013 došlo k navýšení rozpočtu MŠMT pro tento rozpočtový okruh o půl mld. Kč. Snížil se sice podíl ukazatele A, ale naopak došlo ke zvýšení ukazatele K. Příčinou je mimo jiné i poměrová změna mezi ukazateli, kterou je možno zaznamenat od roku 2013.

¹¹⁴ Rozpis rozpočtu vysokých škol na rok 2014. In: MŠMT [online]. 2014 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/rozpis-rozpocetu-vysokych-skol-na-rok-2014>

V rozpisu rozpočtu MŠMT pro rok 2014 začalo docházet k poklesu finančních prostředků pro univerzitu, přestože finanční zdroje MŠMT jsou podobné roku předcházejícímu. Příčinou tohoto poklesu o téměř 10 mil. Kč je především nižší celkový počet normativních studentů. Ukazatel K zůstává přibližně na stejné úrovni jako v roce přecházejícím.

Důležitými zdroji pro univerzitu jsou také prostředky z rozpočtového okruhu II – podpora studentů.

Graf 4.6. Finanční prostředky z MŠMT v rámci rozpočtového okruhu II do rozpočtu VŠB-TUO v letech 2012 – 2014 (v tis. Kč)

Zdroj: MŠMT, vlastní zpracování

V grafu 4.6 jsou znázorněny hodnoty jednotlivých ukazatelů, které byly vypočteny z Rozpisu rozpočtu VŠ MŠMT. Finanční prostředky poskytnuté na stipendia pro doktorandy (ukazatel C) se odvíjí od počtu studujících v doktorských studijních programech. Právě klesající počet studentů v těchto studijních programech na Slezské univerzitě má za následek snížení finančních prostředků z rozpočtu.

Z údajů z Rozpisů rozpočtu VŠ MŠMT pro ukazatel J je v grafu znázorněno, k jakým změnám dochází ve sledovaných letech 2012 – 2014. Pro rok 2014 dochází k vyrovnání financí poskytnutých v rámci ukazatele C a ukazatele J. Zajímavým faktem je skutečnost, že přestože má VŠB-TUO více jak dvojnásobný počet studentů v porovnání se SLU, rozdíl ve finanční dotaci na stravování je srovnatelný. Znamená to tedy, že Slezská univerzita vydá asi jen o 10 tis. jídel za rok méně než VŠB-TUO.

Zbývající ukazatel sledovaný v rámci rozpočtového okruhu II za poslední tři sledované roky je ukazatel U. Tento ukazatel, závislý na počtu studentů majících nárok na ubytovací stipendium, má u Slezské univerzity klesající tendenci. Ročně se počet studujících s nárokem na toto stipendium snižuje zhruba o 200 studentů. V rámci tohoto rozpočtového okruhu dochází k postupnému snižování poskytovaných finančních prostředků pro univerzitu.

Další rozpočtový okruh – Rozvoj vysokých škol, do něhož spadají ukazatele G a I, je pro SLU také velmi důležitý. Z údajů z výroční zprávy za rok 2012 byly univerzitě poskytnuty finanční prostředky v rámci těchto ukazatelů ve výši 24 562 tis. Kč. Opět v porovnání s VŠB-TUO jsou poskytnuté finance nižší, a to téměř čtyřnásobně.

Čtvrtý a zároveň poslední rozpočtový okruh nazván Mezinárodní spolupráce a ostatní tvoří ukazatel D a ukazatel F. V rámci těchto ukazatelů bylo poskytnuto univerzitě dle výroční zprávy za rok 2012 4 429 tis. Kč, z toho 814 mil. Kč v rámci Fondů vzdělávací politiky (ukazatel F) a zbylých 3 615 tis. Kč na podporu zahraničních studentů a mezinárodní spolupráce (ukazatel D).¹¹⁵

Výše zmíněné finanční prostředky jsou uváděny bez finančních prostředků na programové financování, operační programy a VaV.

Finanční politika SLU v dalších letech

Z výroční zprávy Slezské univerzity v Opavě za rok 2012 lze vyčíst, že hospodaření a finanční politika univerzity se řídí prioritami stanovenými v jejím Dlouhodobém záměru pro období 2011 – 2015, který je každoročně aktualizován. Za důležité považuje univerzita zabezpečení vyrovnaného, případně kladného hospodářského výsledku v rámci všech svých složek. Dále si univerzita stanovila zvýšit rozsah doplňkové činnosti a pokračovat v zavádění úsporných opatření vedoucích k vyšší efektivnosti chodu Slezské univerzity.¹¹⁶

4.3. Zhodnocení současného systému financování veřejných vysokých škol v České republice a jeho nedostatků

V poslední kapitole o modelech ekonomické autonomie jsme se zaměřili na možnosti, jakými by veřejné vysoké školy mohly získat větší finanční nezávislost na státě poskytovaných finančních prostředcích, ale i efektivnějšího rozdělování právě financí

¹¹⁵ *Výroční zpráva o hospodaření SLU za rok 2012..* Dostupné z: <http://www.slu.cz/slu/cz/dokumenty>

¹¹⁶ Tamtéž.

získaných ze státního rozpočtu. Jedná se o problematiku velmi složitou, na níž se neshodnou ani odborníci. Toto téma již dávno není tématem debat pouze v rámci akademické obce či samotných studentů, ale dostalo se už i do povědomí široké veřejnosti. Jde o další důkaz toho, že současný systém financování veřejných vysokých škol v nynější podobě je do budoucna neudržitelný.

České vysoké školství je v evropském měřítku značně podfinancované. Na druhou stranu při samotném rozdělování veřejných zdrojů vysokoškolským institucím dochází k neefektivní alokaci prostředků. Pozastavíme-li se právě nad rozdělováním finančních prostředků formou příspěvku a dotací, zde by mohlo a mělo dojít k některým změnám v Pravidlech a Zásadách pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám. Takové změny by byly jednodušší než změna zákona.

Dnes to funguje tak, že vysoké školy nabírají nejvyšší limitní počty studentů, na něž se váže příslušný normativ, aby získaly nejvyšší možné finance. Proto by mělo dojít ke změně, kdy by se normativní počet studentů odvíjel od demografického vývoje populace. Pokud by to takto fungovalo, musely by se v současné době snížit normativní počty studentů. V důsledku by to znamenalo, že takto ušetřené prostředky by mohly být použity na zvýšení normativu na jednoho studenta. Tím by se zvýšila efektivita vynaložených prostředků, neboť by se na vysoké školy dostávali jen talentovaní uchazeči se skutečnými předpoklady a zájmem o studium. Naopak by se snížilo neefektivní plýtvání na studentech, kteří jen využívají příliš vysokých limitů přijímaných uchazečů do studijních programů.

Jednu z dalších možných úprav lze spatřit ve financování pouze standardní doby studia (dnes SDS +1 rok), o které je pojednáno v kapitole 4.1.1.1. V posledních letech se velmi rozmohlo prodlužování studia nejčastěji právě o jeden rok, který si student ještě nemusí platit tzv. „ze svého“. Opět zde dochází k plýtvání veřejných zdrojů, jelikož studenti si často prodlužují studium záměrně bez závažných důvodů, které by jim bránily k řádnému dostudování. Takováto změna by vedla k motivaci studenta dokončit studium řádně a včas a zároveň i k promyšlenějšímu výběru vysoké školy, neboť by nebylo financováno ani další studium.

K důležité a zásadní změně by ale mělo dojít především v kvalitě vysokoškolského vzdělávání. Dnes se totiž mnohdy zdá, že kvantita je preferována před kvalitou. To se může do budoucna negativně odrazit v uplatňování absolventů na trhu práce. Proto je třeba i při rozdělování finančních prostředků mezi vysoké školy více přihlížet k ukazatelům kvality tak, aby právě kvalita poskytovaného vzdělávání hrála při zmíněném rozdělování finančních

prostředků zásadní roli. Úpravy v tomto směru však musí být skutečně propracované, takové, aby nebylo možné jakýmkoliv způsobem obcházet.

Pokud se zaměříme na ostatní zdroje financování veřejných vysokých škol, je nezpochybnitelné, že by posílení ekonomické autonomie veřejných vysokých škol bylo zapotřebí. K tomu, aby se tak stalo, je však potřeba některých změn ve vysokoškolském zákoně. Mělo by být přesně definováno, prostřednictvím jakých možností by vysoké školy mohly získat finanční prostředky z jiných než veřejných zdrojů.

V souvislosti s případnými změnami v zákoně o vysokých školách v oblasti financování se nabízí otázka zavedení školného. Osobně nejsem zastávkyní zavádění školného na veřejných vysokých školách, neboť se domnívám, že by to mohlo vést k nerovnostem v přístupu k vysokoškolskému vzdělání. Již dnes existuje mnoho rodin v České republice, pro které je i současná podoba vysokoškolského studia jejich potomků finančně náročná. Přestože jsou studentům poskytována různá stipendia (sociální, ubytovací, prospěchové), ne všichni na ně dosáhnou. Proto i forma odloženého školného nemění nic na tom, že pro studenty, resp. absolventy je to velký závazek do budoucna, který jednou budou muset splatit.

V souvislosti se získáváním finančních prostředků ze soukromého sektoru se přiklání spíše k možnostem získávání těchto prostředků od podnikatelských subjektů. Při spolupráci veřejných vysokých škol v rámci jejich doplňkové činnosti a podnikatelských subjektů mohou vysoké školy získat značné finanční prostředky. Je patrné, že určitou výhodu zde mají technicky orientované vysoké školy, ale zajisté to není pravidlem. Další možností finanční podpory ze strany podnikatelských subjektů je přímo podpora nadaných studentů, kteří by se po absolvování vysoké školy stali jejich zaměstnanci.

5 ZÁVĚR

Financování veřejného vysokého školství je oblastí skutečně velmi problematickou a je potřeba, aby v této oblasti byly provedeny určité změny. Důkazem toho, o jak složitou otázku se jedná, je již několik let připravovaná novela zákona o vysokých školách, která doposud nebyla schválena. V připravované a již mnohokrát přepracované novele vysokoškolského zákona je zahrnuto právě i téma financování veřejných vysokých škol. Podle vyjádření současného ministra školství by mohla být novela vysokoškolského zákona přijata ještě v tomto roce, a platná by tak mohla být již od příštího roku. Je však otázkou, zda se tak opravdu stane.

Cílem práce bylo nalézt hlavní nedostatky v současném systému financování veřejných vysokých škol a naznačit, jakým způsobem by mohlo dojít k jejich odstranění. Pomocí historické metody došlo ke zhodnocení vývoje právní úpravy i v souvislosti s financováním vysokoškolských institucí. Je zřejmé, že současnou právní úpravu lze považovat za nedostačující. Prioritní je pro vysoké školy v oblasti financování zavedení tzv. kontraktového financování, které by vysokým školám garantovalo určité minimální množství finančních prostředků několik let dopředu. V návaznosti na to je také potřeba posílit pomocí zákona autonomii vysokých škol, a to především v ekonomických otázkách.

Na základě provedené analýzy jednotlivých ukazatelů, z nichž se vypočítávají příspěvek a dotace ze státního rozpočtu, je možné potvrdit výchozí hypotézu o vlivu způsobu financování z veřejných zdrojů na masovém nárůstu počtu studentů v posledních letech. Dále byla provedena analýza jednotlivých zdrojů financování, přičemž se později i na vybraných veřejných vysokých školách potvrdilo, že závislost na veřejných prostředcích přesahuje 70%. U kapitálových prostředků je to dokonce více než 90%. V této oblasti je tedy nezbytné zaměřit se na větší zapojení soukromých zdrojů do financování vysokoškolského vzdělávání.

Je také potřeba, aby se prioritou ve vzdělávání stala opět kvalita před kvantitou, což je i jedním z hlavních cílů Dlouhodobého záměru vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol na období 2011 – 2015. Podstatným impulzem, aby se tak stalo, je změna Pravidel financování veřejných vysokých škol.

U vybraných veřejných vysokých škol (VŠB-TUO a SLU) ve sledovaných letech 2012 – 2014 byla v rámci ukazatelů institucionální části z rozpočtu MŠMT zaznamenána změna v poměrech ukazatelů A a K, k níž začalo docházet od roku 2013 (77,5% : 22,5%). Již v prvním roce této změny došlo k navýšení poskytnutých finančních prostředků u ukazatele K a naopak k poklesu poskytnutých finančních prostředků u ukazatele A. Rozdíl v poměru mezi těmito ukazateli je však stále velký, proto by se měl i v budoucnu tento poměr vyrovnávat. K tomu, aby se tak stalo, musí být ale vytvořena jasná pravidla a stanovena přesná kritéria, jak by se měla kvalita vzdělávání hodnotit, aby nedocházelo k jakémukoliv obcházení těchto pravidel.

Dalším zajímavým jevem, který vykazovaly obě univerzity, je, že počty absolventů byly velmi podobné počtu neúspěšných studentů v daném roce. Při srovnání s celkovým počtem studentů obou univerzit to znamenalo, že každý čtvrtý studující studium nedokončil, což lze považovat za číslo velmi vysoké. Je to jen další důkaz přílišné závislosti veřejných vysokých škol na finančních prostředcích odvíjejících se od počtu studentů. V důsledku toho dochází k tomu, že na vysoké školy jsou přijímáni uchazeči, kteří nemají potřebné předpoklady pro studium na takové škole. To na sebe váže další zbytečně vynaložené náklady, neboť stát za takové studenty musí platit např. sociální a zdravotní pojištění. Přitom se dá předpokládat, že tito lidé se mohli uplatnit již se středoškolským vzděláním a mohli už být zapojeni do pracovního procesu.

Seznam použité literatury

Odborná kniha

ADAMČÍK, Stanislav a Miloš ZDRAŽIL. *K rozvoji vysokého školství na severní Moravě a ve Slezsku: příspěvky k dějinám a současnosti Ostravy a Ostravska*. Ostrava: Sfinga, 1995. ISBN 0232-0967.

HAVLAN, Petr. *Veřejný majetek*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011, 169 s. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 473. ISBN 978-802-1056-060.

KOHOUTEK, Jan. *Zajišťování kvality v českém vysokém školství*. Editor Alena Chvátalová, Jan Kohoutek, Helena Šebková. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 200 s. ISBN 978-807-3801-540.

KOUCKÝ, Jan a kol. *České vzdělání: Strategie rozvoje lidských zdrojů při vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Sdružení pro vzdělávací politiku, 1999, 88 s. ISBN 80-211-0312-4.

MATĚJŮ, Petr. *Bílá kniha terciárního vzdělávání*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2009, 74 s. ISBN 978-80-254-4519-8.

MATĚJŮ, Petr, Blanka ŘEHÁKOVÁ a Natalie SIMONOVÁ. *Strukturální determinace růstu nerovností: strukturální reformy a dostupnost vysokoškolského vzdělání v České republice*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2003, 49 s. ISBN 80-733-0022-2.

NANTL, Jiří a Petr ČERNIKOVSKÝ. *Národní kvalifikační rámec terciárního vzdělávání České republiky*. 2., rev. vyd. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2011, 47 s. ISBN 978-80-254-8569-9.

NEDOROST, Libor. *Právní úprava vysokého školství*. 1. vyd. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2003, 189 s. ISBN 80-864-3228-9.

PRUDKÝ, Libor, Petr PABIAN a Karel ŠIMA. *České vysoké školství: na cestě od elitního k univerzálnímu vzdělávání 1989-2009*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 162 s. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3009-7.

TROW, Martin A a Michael BURRAGE. *Twentieth-century higher education: elite to mass to universal*. Baltimore [Md.]: Johns Hopkins University Press, 2010, vi, 627 p. ISBN 08-018-9442-5.

URBÁNEK, Václav. *Financování vysokého školství*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007, 163 s. ISBN 978-80-245-1313-3.

VOMÁČKOVÁ, Helena. *České vysoké školy a veřejné finance*. Vyd. 1. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 1998. ISBN 80-704-4226-3.

Článek v odborném časopise

MALÝ, Karel. Proměny právního postavení vysokých škol v ČSR po roce 1990 - cesta k jejich autonomii. *Acta Universitatis Carolinae. Studia territorialia*. 2008, roč. 8, č. 13, s. 157-174. ISSN 1213-4449.

články v ostatních periodikách

BRYNDOVÁ, Lucie. Jak vidí politici budoucnost českého školství?. *EkonTech.cz: časopis pro studenty techniky a ekonomie*. 2013, č. 7.

KUČEROVÁ, Karolína. Spolupráce vysokých škol a firem stále vázne. *Časopis Týden* [online]. 2007 [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: <http://www.isea-cz.org/Aktuality/Posledn%C3%AD%C4%8Dl%C3%A1nkyakoment%C3%A1%C5%99e/tabid/64/articleType/ArticleView/articleId/196/Spoluprce-vysokch-kol-a-firem->

LOMOVÁ, Olga. Dvacet let svobodného českého vysokého školství: z louže pod okap?. *Deník Referendum Víkend* [online]. 2009 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/clanek/451-dvacet-let-svobodneho-ceskeho-vysokeho-skolstvi-z-louze-pod-okap>.

ŠTIKA, Martin. Financování vysokého školství de lege ferenda: Otázka zavedení školného je, byla a vždy bude velice diskutabilní téma, což potvrzuje minulost i současnost. *Všehrd: Časopis českých právníků* [online]. 2012 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://casopis.vsehrd.cz/2012/03/financovani-vysokeho-skolstvi-de-lege-ferenda/>

Elektronické dokumenty a ostatní

dokumenty

České vysoké školství po roce 1989. 2009. Dostupné z: msmt.cz/file/8172_1_1/download.

Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol na období 2011 – 2015. In: *MŠMT* [online]. 2014 [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/dlouhodoby-zamer-vzdelavaci-a-vedecke-vyzkumne-vyvojove-a>

Náměty k racionalizaci financování vzdělávací činnosti veřejných vysokých škol. In: *NERV* [online]. 2012 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/NERV_DanielMunich_Normativy_NERV_TK.pdf

Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám. In: *MŠMT* [online]. 2014 [cit. 2014-02-25]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/pravidla-pro-poskytovani-prispevku-a-dotaci-verejnym-vysokym>

Rozpis rozpočtu vysokých škol na rok 2014. In: *MŠMT* [online]. 2014 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/rozpis-rozpocetu-vysokych-skol-na-rok-2014>

Vývojová ročenka školství v České republice ... Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1999?-2009, 7 sv. ISBN 80-211-0446-5.

Vývojová ročenka školství v České republice ... Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1999?-2009, 7 sv. ISBN 978-80-211-0576-8.

Výroční zpráva o činnosti VŠB-TUO za rok 2012. Dostupné z: <http://www.vsb.cz/cs/univerzita/historie-osobnosti/>

Výroční zpráva o hospodaření VŠB-TUO za rok 2012. Dostupné z: <http://www.vsb.cz/cs/univerzita/historie-osobnosti/>

Výroční zpráva o činnosti SLU za rok 2012. Dostupné z: <http://www.slu.cz/slu/cz/dokumenty>

Výroční zpráva o hospodaření SLU za rok 2012. Dostupné z: <http://www.slu.cz/slu/cz/dokumenty>

ostatní elektronické zdroje

České vysokoškolské vzdělávání: Na vlnách inovace: Střípky z historie vzdělávání. *Vzdělání.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: <http://clanky.vzdelani.cz/ceske-vysokoskolske-vzdelavani-na-vlnach-inovace-a5487>

Boloňský proces. *Vzdělání není zboží* [online]. 2010 [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://vzdelaninenizbozi.cz/ahoj-vsichni>

Boloňský proces: Vytváření Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání. In: *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha, 2011 [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: <http://bologna.msmt.cz/>

Ekonomika školství. In: *MŠMT* [online]. 2014 [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi>

Historie Boloňského procesu. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha, 2011 [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <http://bologna.msmt.cz/bolonsky-proces/historie-bolonskeho-procesu>

Jádrem nové reformní strategie pro vysokoškolské vzdělávání je modernizace a zaměstnatelnost. In: *Evropská komise* [online]. 2011 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-1043_cs.htm

K historii České konference rektorů. *Česká konference rektorů* [online]. 2014 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: <http://crc.muni.cz/history/crc.html>

Modernizace vysokoškolského vzdělávání. In: *Evropská komise* [online]. 2011 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/ef0030_cs.htm

O ČKR. *Česká konference rektorů* [online]. 2014 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: <http://crc.muni.cz/about/>

OPERAČNÍ PROGRAM VÝZKUM, VÝVOJ A VZDĚLÁVÁNÍ. In: *Strukturální fondy* [online]. 2014 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Kohezni-politika-EU/Operacni-programy/OP-Vyzkum,-vyvoj-a-vzdelavani-%281%29>

OP VÝZKUM, VÝVOJ A VZDĚLÁVÁNÍ OBDOBÍ 2014-2020. In: *MŠMT* [online]. 2014 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/op-vvv>

O školním se v České republice uvažuje už skoro deset let. In: *Isea* [online]. 2002 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.isea.cz.org/Aktuality/Posledn%C3%AD%C4%8DI%C3%A1nkyakoment%C3%A1%C5%99e/tabid/64/articleType/ArticleView/articleId/764/Default.aspx>

Přehled nadací, které poskytují zahraniční stipendia. In: *Vysoké školy.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-03-12]. Dostupné z: <http://www.vysokeskoly.cz/clanek/prehled-nadaci-ktere-poskytuji-zahranicni-stipendia>

Přehled regionální politiky. In: *Evropská komise* [online]. 2014 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/what/index_cs.cfm

Přehled vysokých škol (veřejné, soukromé, státní). In: *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2014 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/prehled-vysokych-skol>

Rozvoj vysokého školství v ČR: a jeho širší historické a středoevropské souvislosti. *Urbanismus a územní rozvoj* [online]. 2010, XIII, č. 6 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2010/2010-06/08_rozvoj.pdf

Spolupráce vysokých škol a aplikační sféry: základní stavební kamen společnosti postavené na znalostech a inovacích. In: *Podnikatel.cz* [online]. 2011 [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/pr-clanky/spoluprace-vysokych-skol-sfery-kamen-spolecnosti/>

Spolupráce vysokých škol v Evropě s podnikatelskou sférou. In: *Vysoké školství ve světě* [online]. 2012 [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: <http://vsmonitor.wordpress.com/2012/09/12/spoluprace-vysokych-skol-v-evrope-s-podnikatelskou-sferou/>

Studenti a absolventi terciárního stupně vzdělávání. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/studenti_a_absolventi_terciarniho_stupne_vzdelavani

Vysoká škola. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2014 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Vysok%C3%A1_%C5%A1kola

Základ pro stanovení poplatků spojených se studiem. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2014 [cit. 2014-03-19]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/zaklad-pro-stanoveni-poplatku-pojenych-se-studiem>

disertační práce

ADÁMEK, Vladimír. *Financování veřejných vysokých škol* [online]. V Tribunu EU vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2012 [cit. 2014-03-25]. 256 s. Knihovnicka.cz. ISBN 978-80-263-0234-6. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/114781/pravf_d/Financovani_verejnych_vysokych_skol.pdf. Disertační práce. Masarykova univerzita.

zákon

ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty

zákon, č. 170/1990 Sb., o vysokých školách

zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách

zákon č. 216/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 172/1990 Sb., o vysokých školách

zákon č. 110/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje)

zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

Seznam zkratek

CEEPUS	Central European Exchange Programme for University Studies
ČR	Česká republika
ČSFR	Česká a Slovenská Federativní republika
DPH	Daň z přidané hodnoty
ECTS	European Credit Transfer Systém Evropský systém přenosu a akumulace kreditů
ERASMUS	European Community Action Scheme for the Mobility of University Students
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
ISCED	International Standard Classification of Education
KEN	Koeficient ekonomické náročnosti
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development Organizace pro spolupráci a rozvoj
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
SDS	Standardní doba studia
SIMS	Sdružené informace matrik studentů
SLU	Slezská univerzita v Opavě
USA	United States of America
VaV	Věda a výzkum
VŠB-TUO	Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava
VVŠ	Veřejná vysoká škola
VŠ	Vysoká škola

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst.3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě, 25. dubna 2014

Be. Milena Skazíková

Seznam příloh

Příloha č. 1: Výdaje z rozpočtu kapitoly 333-MŠMT pro veřejné vysoké školy (1994-2012)

